

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P383

[Total No. of Pages : 2

[5358]Ext.-101
F.Y.B. Com.
(For External)
COMPULSORY ENGLISH
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any ONE from (A) and ONE from (B) in about 150 words each: **[20]**

- A)
 - i) How does C. V. Raman state the importance of water conservation and utilization?
 - ii) Comment on the relation between Kalam and his father in **The Power of Prayer**.
- B)
 - i) What is the difference between the advertising profession and other profession according to Herman Wouk?
 - ii) What was the disaster that struck the photograph in **The Gold Frame**? How did Datta react to it?

Q2) Attempt any ONE from (A) and ONE from (B) in about 150 words each: **[20]**

- A)
 - i) How does Ivan Dmitritch portray his wife's behaviour?
 - ii) What does Derozio say about the poetry produced by the poets of the past?
- B)
 - i) Comment on the significance of the title of the poem, **Money-Madness**.
 - ii) Write a ten line dialogue between a passenger and a Taxi driver about the journey and the fare.

P.T.O.

Q3) Attempt any ONE from (A) and ONE from (B) in about 150 words each: **[20]**

- A) i) Do you think that Indra Nooyi is a role model for people who want to enter the world of finance? Give reasons for your answer.
- ii) How does Murthy view India in the context of globalization?
- B) i) Comment on the author's attitude in **Toasted English**.
- ii) Why does Narayan Murthy stress the need for excellence in India?

Q4) Attempt any ONE from (A) and ONE from (B) in about 150 words each: **[20]**

- A) i) Explain the significance and symbolism of the woodrose creeper in the story.
- ii) Describe Rakesh's devotion towards his father.
- B) i) How does the poet present a conflict in the mind of the narrator in **Stopping by Woods on a Snowy Evening**?
- ii) How will the experience of both joy and pain enlighten the poet in **The Soul's Prayer**?

Q5) A) Attempt any ONE out of the following: **[10]**

- i) Write a letter to your friend inviting him to your sister's wedding.
- ii) Write a brief newspaper report of two short paragraphs on the following headline: **Skill India Programme Launched**

B) Attempt any ONE of the following: **[10]**

- i) There is a vacancy in Arvind Remedies Pvt. Ltd., Pune for a Sales Manager. Write your resume for the post.
- ii) Write an email letter to the Director, External Section, Savitribai Phule Pune University Pune, enquiring him/her about the schedule of the examination.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P384

[Total No. of Pages : 7

[5358]Ext.-102
F.Y.B. Com.
(For External)
FINANCIAL ACCOUNTING
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks (Any Seven) [7]

- i) _____ partner has to bear the capital deficiency of an insolvent partner.
(Each, Solvent, Insolvent)
- ii) Reserve fund is distributed among the partners in their _____ ratio.
(Capital, Sacrifice, Profit Sharing)
- iii) Price paid by a limited company for acquiring the business of a partnership firm is known as _____
(Market Price, Cost Price, Purchase Consideration)
- iv) Amalgamation of Partnership firms is the combination of _____ partnership firms.
(two or more, only two, only three)
- v) Revaluation account is _____ account. (Real, Nominal, Personal)
- vi) Loss on Realization Account is transferred to Partner's Capital Accounts in _____
(Profit Sharing Ratio, Capital Ratio, Gain Ratio)
- vii) AS-2 stands for _____
(Revenue Recognition, Valuation of Inventories, Disclosure of Accounting Policies)

P.T.O.

viii) Excess of minimum rent over actual royalty is termed as _____
(Shortworking, Recoupment, Loss)

ix) A person who is engaged in selling goods under hire purchase system is known as _____

(Hirer, Hire Vendor, Lessee)

B) State whether the following statements are 'True' or 'False' (Any Seven)[7]

i) Direct expenses relating to direct benefit of a particular department should be allocated on the basis of Sales Ratio.

ii) The expenses which cannot be apportioned on any reasonable basis are to be transferred to General Profit & Loss Account.

iii) Contracts for instalment system in India are governed by the Hire Purchase Act, 1972.

iv) Shortworking Account should be carried forward and shown in the Balance Sheet so long as it is recoverable.

v) Royalty means the sum payable by lessee to the lessor for using the rights by the former vested in the latter.

vi) All Accounting Standards are recommendatory.

vii) In case of conversion the Limited Company must purchase all assets and liabilities of a partnership firm at their book value.

viii) At the time of Amalgamation difference in valuation of Assets and Liabilities of old firm is recorded in Revaluation Account.

ix) Maximum loss is distributed to the partners in their Capital Ratio.

C) Write short notes (Any Two)

[16]

- i) Advantages of Amalgamation.
- ii) AS-9
- iii) Features of computerized accounting system
- iv) Features of Hire Purchase System.

Q2) P,Q and R are in partnership sharing profits and losses in the ratio 3 : 2 : 1. They decided to dissolve their partnership with effect from 1st April, 2016. Their Balance Sheet as on 31st March, 2016 stood as follows: [20]

Balance Sheet as on 31st March 2016

Liabilities	Amount	Assets	Amount
Capital:		Land and Building	95,000
P	69,000	Plant & Machinery	45,000
Q	40,000	Furniture	20,000
R	25,000	Stock	30,000
Creditors	90,000	Debtors	50,000
Income Tax	30,000	Cash	14,000
	2,54,000		2,54,000

Dissolution expenses were originally provided for Rs. 10,000.

The assets were realised as follows:

April 2016 Rs. 65,000

May 2016 Rs. 52,000

June 2016 Rs. 70,000

Actual dissolution expenses amounted to Rs. 10,000.

- Prepare
- i) The statement showing surplus capital
 - ii) The statement showing distribution of cash.

OR

A & B were partners sharing profits and losses in the ratio 3 : 2 and C & D were partners sharing profits and losses equally. Following were their Balance Sheets.

Balance Sheet as on 31st March 2016

Liabilities	A & B	C & D	Assets	A & B	C & D
Capital :			Machinery	20,000	27,000
A	30,000		Furniture	12,000	9,000
B	20,000		Stock	20,000	24,000
C		25,000	Debtors	19,000	17,000
D		25,000	Fixtures	1,600	1,200
Creditors	10,000	15,000	Cash	3,400	3,300
Bills Payable	4,000	5,000			
Mrs. B's Loan	10,000				
Mrs. D's Loan		10,000			
Outstanding Salary	2,000	1,500			
	76,000	81,500		76,000	81,500

The two firms amalgamated on the following terms:

- i) Mr. B agreed to pay Mrs. B's Loan and Mr. D agreed to pay Mrs. D's Loan
- ii) Outstanding salary was paid in full by the respective firms.
- iii) Creditors of both the firms were taken by the new firm at a discount of 5%.
- iv) Machinery is subject to 5% depreciation of both the firms.
- v) Furniture of A & B was not taken over by the new firm. Furniture of C & D was sold in the market for Rs. 8,000.
- vi) Fixtures were not taken over by the new firm.
- vii) Stock of A & B was valued at Rs. 22,100 and Stock of C & D was valued at Rs. 21,000.

Prepare Revaluation account and Partner's Capital accounts in the books of both the firms and show the Balance Sheet of new firm after amalgamation. [20]

- Q3) A)** X, Y and Z were partners sharing profits and losses in the ratio 3:2:1. Their Balance Sheet as on 31st December, 2015 was as follows:

Liabilities	Amount	Assets	Amount
Capital:		Building	40,000
X	50,000	Machinery	30,000
Y	30,000	Furniture	10,000
Z	20,000	Debtors	44,000
Reserve Fund	36,000	Stock	26,000
Creditors	20,000	Cash	1 6,000
Bills Payable	10,000		
	1,66,000		1,66,000

The partners agreed to sell their business to United Company Limited. The Company took following assets at values stated below:

Building	Rs. 48,000	Machinery	Rs. 26,000
Debtors	Rs. 40,000	Stock	Rs. 20,000
Furniture	Rs. 12,000	Goodwill	Rs. 32,000

The Company also agreed to pay Bills Payable at book value.

United Company Ltd. paid Rs. 48,000 in cash and balance in fully paid Equity Shares of Rs. 100 each.

Creditors were paid off at a discount of 2.5%.

Realization expenses amounted to Rs. 4,500.

Prepare Realization A/c, Partner's Capital A/c, Cash A/c and

United Co. Ltd. A/c in the books of the partnership firm. **[15]**

- B)** A Ltd. obtained a mine on lease from B Ltd. on the following terms:
- Royalty to be paid at 25 paise per ton.
 - Minimum Rent was fixed at Rs. 2,800 for the first year, with an increase of Rs. 400 in every subsequent year in the minimum rent.

- iii) Shortworking was to be recouped during the first four years only.
- iv) In the event of strike/lockout the minimum rent was to be reduced by 30%.
- v) The annual output was as under :

Year	Output in Tons
2011	2,400
2012	8,800
2013	19,200
2014	13,600 (Strike for 2 months)

Pass the necessary Journal entries in the books of B Ltd. [15]

Q4) From the following Trial Balance of National Departmental Stores, Pune prepare Departmental Trading & Profit & Loss A/c for the year ended 31.03.2016 [20]

Trial Balance as on 31.03.2016

particulars	Debit Rs.	Credit Rs.
Opening Stock (01.04.2015):		
Department X	1,500	
Department Y	1,200	
Purchases :		
Department X	2,800	
Department Y	2,400	
Sales :		
Department X		6,000
Department Y		5,000
Rent, Rates & Taxes	900	
Wages :		
Department X	750	
Department Y	250	
Sundry Expenses	300	
Salaries	300	
Lighting	180	
Discount Allowed	220	
Discount Received		130

Advertising	360	
Carriage Inward	210	
Furniture	400	
Plant & Machinery	2,000	
Debtors	600	
Creditors		1600
Capital A/c		3,190
Drawings	400	
Cash at Bank	1,000	
Cash in Hand	150	
Total	15,920	15,920

Additional information :

- i) Department X transferred goods costing Rs. 40 to Department Y.
- ii) Rent, Rates & Taxes, Sundry Expenses, Lighting, Salaries and Carriage inwards to be apportioned to Department X and Department Y in the ratio 2 : 1 respectively.
- iii) Advertising to be apportioned equally.
- iv) Discount allowed and discount received are apportioned on the basis of departmental sales and purchases excluding inter-departmental transfers.
- v) Depreciation at 10% p.a. on Furniture and Plant & Machinery is to be charged to departments X and Y in the ratio 3 : 1 respectively.
- vi) Stock as on 31.03.2016

Department X	Rs. 1,650
Department Y	Rs. 1,200

OR

On 1st January, 2006, Bajaj Ltd. purchased a machine from Canon Ltd. on Hire Purchase System. The Cash Price of the Xerox Machine was Rs. 2,25,000. Bajaj Ltd. paid Rs. 30,000 on signing of the agreement and agreed to pay balance in 5 instalments of Rs. 45,000 each, payable annually on 31st December. Canon Ltd. charged 5% interest p.a. on yearly balance. Bajaj Ltd. decided to provide depreciation at 10% p.a. on Reducing Balance Method. Prepare Xerox Machine A/c and Canon Ltd. A/c with suitable working. [20]

Total No. of Questions : 8]

SEAT No. :

P385

[Total No. of Pages : 4

[5358]Ext.-103
F.Y. B. Com.
(For External)
BUSINESS ECONOMICS (Micro)
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *Question No. 1 is compulsory.*
- 2) *Attempt any five from question No. 2 to 8.*
- 3) *Figures to the right indicate full marks.*
- 4) *Draw neat diagrams wherever necessary.*

Q1) What is Business Economics? Explain in detail the scope of Business Economics. **[20]**

Q2) What is Elasticity of Demand? Explain the types of Price Elasticity of Demand. **[16]**

Q3) What is Indifference Curve? Explain the characteristics of Indifference Curve. **[16]**

Q4) Explain in detail the concept of Total Revenue, Average Revenue and Marginal Revenue. **[16]**

Q5) What is Perfect Competition? Explain short run and Long run Equilibrium of a Firm under Perfect Competition. **[16]**

Q6) Answer in brief **[16]**
a) Explain the types of Costs
b) Explain the Law of Variable Proportions.

P.T.O.

Q7) Explain in detail Ricardian Theory of Rent.

[16]

Q8) Write short notes :

[16]

- a) Economic Goals of Firms.
- b) Backward Sloping Supply Curve of Labour.

Total No. of Questions : 8]

P385

[5358]Ext.-103
F.Y. B. Com.
(For External)
BUSINESS ECONOMICS (Micro)
(2013 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) प्रश्न पहिला अनिवार्य आहे.
2) प्रश्न क्रमांक 2 ते 8 यापैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.
3) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
4) आवश्यकता असेल तेथे सुबक आकृत्या काढा.
5) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1) व्यावसायिक अर्थशास्त्र म्हणजे काय? व्यावसायिक अर्थशास्त्राची व्याप्ती सविस्तर स्पष्ट करा. [20]
- प्रश्न 2) मागणीची लवचिकता म्हणजे काय? मागणीच्या किंमत लवचिकतेचे प्रकार स्पष्ट करा. [16]
- प्रश्न 3) समवृत्ती वक्र म्हणजे काय? समवृत्ती वक्राची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. [16]
- प्रश्न 4) एकूण प्राप्ती, सरासरी प्राप्ती आणि सीमांत प्राप्ती या संकल्पना सविस्तर स्पष्ट करा. [16]
- प्रश्न 5) पूर्ण स्पर्धा म्हणजे काय? पूर्ण स्पर्धेतील उद्योगसंस्थेचा अल्पकालीन व दीर्घकालीन समतोल स्पष्ट करा. [16]
- प्रश्न 6) थोडक्यात उत्तरे लिहा. [16]
- अ) खर्चाचे प्रकार स्पष्ट करा.
- ब) बदलत्या प्रमाणाचा नियम स्पष्ट करा.

श्न 7) रिकार्डोंचा खंड सिद्धांत सविस्तर स्पष्ट करा.

[16]

प्रश्न 8) टिपा लिहा.

[16]

अ) व्यवसाय संस्थेची आर्थिक उद्दिष्ट्ये

ब) श्रमाचा पाठीमागे वळणारा पुरवठा वक्र

Total No. of Questions : 7]

SEAT No. :

P386

[Total No. of Pages : 7

[5358]Ext.-104
F.Y.B. Com.
(For External)
BUSINESS MATHEMATICS AND STATISTICS
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All the questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicates full marks.*
- 3) *Notations and abbreviations have their usual meanings.*
- 4) *Both the sections should be written in same answer book.*
- 5) *Use of statistical tables and calculator is allowed.*

SECTION - I

Q1) A) Answer the following multiple choice questions by selecting correct options from the given option (any four) **[4]**

- i) The GCD of 48 and 64 is
 - a) 12
 - b) 16
 - c) 64
 - d) 48
- ii) If $10^x = 10^{12} \div 10^4$ then x =
 - a) 4
 - b) 5
 - c) 6
 - d) 8

P.T.O.

- iii) Find the fourth proportion to 2,3,6
- a) 18
 - b) 12
 - c) 9
 - d) None of the above
- iv) The ratio of the present age of father to that of son is 7:2. After 10 years their ages will be in the ratio of 9:4. The present age of the father is
- a) 35 years
 - b) 40 years
 - c) 30 years
 - d) 25 years
- v) Two students appeared at an examination. One of them secured 9 marks more than the other and his marks was 56% of the sum of their marks. The marks obtained by them are:
- a) 39, 30
 - b) 41, 32
 - c) 42, 33
 - d) 43, 34
- vi) A student scored 175 marks out of 200 marks, then percentage of marks is
- a) 75
 - b) 87.5
 - c) 90
 - d) None of the above

B) Answer the following multiple choice questions by selecting correct option from the given options.(Any three) [6]

i) Rs. 8400 is divided among A, B, C and D in such a way that the shares of A and B, B and C, C and D are in the ratios of 2:3, 4:5 and 6:7 respectively. The share of A is

a) Rs. 1280

b) Rs. 8400

c) Rs. 8210

d) Rs. 1320

ii) Price of each article of type P, Q and R is Rs. 300, Rs. 180 and Rs. 120 respectively. Suresh buys articles of each type in the ratio 3:2:3 in Rs. 6480. How many articles of type Q did he purchase?

a) 8

b) 14

c) 20

d) None of the above

iii) A batsman scored 110 runs which included 3 boundaries and 8 sixes. What percent of his total score did he make by running between the wickets?

a) 45%

b) $45\frac{5}{11}\%$

c) $54\frac{6}{11}\%$

d) 55%

iv) If $\left(\frac{a}{b}\right)^{x-2} = \left(\frac{b}{a}\right)^{x-4}$ then value of x is

a) 2

b) 3

c) 4

d) 5

Q2) Attempt any two of the following : **[10]**

- i) Write note on SEBI
- ii) What sum will amount to Rs. 2000 in 3 years at 8% p.a. Compound interest? (Compounded half yearly)
- ii) Find the EMI of a loan of Rs.2,50,000 is to be repaid in 10 years at 12% rate of interest on the outstanding amount at the beginning of each year.

Q3) Attempt any four of the following: **[20]**

- i) Define the term statistics .Explain limitations of statistics.
- ii) Distinguish between Simple Random Sampling with Replacement (SRSWR) and Random Sampling without Replacement (SRSWOR)
- iii) Calculate mean and median for the following data:
96, 75, 80, 94, 75, 98, 102
- iv) Following is the frequency distribution of number of students according to their marks in a certain examination:

Marks	Below 19	20-39	40-59	60-79	80-99
No. of Students	15	25	9	5	3

Answer the following questions:

- a) State the type of classification
- b) Obtain the class boundaries of third class
- c) State the open end class
- d) Find the class-width of second class
- e) How many students getting the marks less than 79?
- v) Find the arithmetic mean for the following frequency distribution:

Class	0-4	4-8	8-12	12-16	16-20	20-24
Frequency	7	12	18	8	6	3

- vi) Obtain mode for the following data:

Age(yrs)	0-20	20-40	40-60	60-80	80-100
No. of persons	12	21	48	9	3

SECTION - II

Q4) Attempt any three of the following: **[15]**

- i) Ravi holds 500 shares of Rs.20 each. The company issues shares in the ratio 2:5. The company declared a dividend of 30% on the enlarged capital. What is the average rate of return on his investment?
- ii) A Commission agent gets 15% commission up to sale of Rs.30,000 and 10% on the sale exceeding Rs.30000. In a month, his sales are Rs.67,000. Find his commission.
- iii) A T.V. having cost Rs.1,20,000 was sold for Rs. 90,000 after 4 years. Find the percentage of loss?
- iv) Solve the following Linear Programming Problem (LPP) by graphical method:

$$\text{Maximize } Z = 15x + 20y$$

Subject to

$$12x + 3y \leq 36$$

$$6x + 10y \geq 60$$

$$x, y \geq 0$$

- v) Explain the terms:
 - a) Optimum Solution in LPP
 - b) Feasible region in LPP
 - c) Unbounded Solution
 - d) Basic Solution

Q5) Attempt any three of the following **[15]**

- i) Explain the concept of commission and brokerage
- ii) A and B are two types of fertilizers available at Rs.30 per Kg and Rs.50 per Kg respectively. Fertilizer A contains 20 units of potash, 10 units of nitrogen and 40 units of phosphorous. Fertilizer B contains 15 units of Potash, 20 units of nitrogen and 10 units of phosphorous. The requirement of potash, nitrogen and phosphorous at least 1800, 1700,1600 units. Formulate the problems as L.P.P in order to minimize the total purchasing cost.

- iii) A man sold two machines at Rs. 990 each. On one he gained 10% and on the other he losses 10%. Find the percentage of profit or loss in the total transaction.
- iv) Cost price of an article is Rs. 25,000. What should be the marked price in order to earn 15% profit after allowing 5% discount?
- v) Explain the concept of marked price and selling price.

Q6) Attempt any four of the following

[20]

- i) State the properties of regression coefficients.
- ii) Write the uses of Index Number.
- iii) A panel of examiners A and B assessed 7 candidates independently and awarded the following marks.

Candidate	1	2	3	4	5	6	7
Marks by A	40	34	28	30	44	38	31
Marks by B	32	39	26	30	38	34	28

Calculate Spearman Rank correlation coefficient between Marks given by examiners A and B.

- iv) The means of two samples of sizes 50 and 100 are 40 and 25 respectively. The standard deviations of those samples are 10 and 8 respectively. Find the combined standard deviation.
- v) Calculate Fishers price index number for the following data:

Commodity	Base Year		Current Year	
	Price	Quantity	Price	Quantity
A	25	5	30	6
B	60	2	100	3
C	100	1	120	2
D	100	4	120	4
E	30	4	40	5

- vi) Calculate standard deviation for the following frequency distribution:

Class	0-2	2-4	4-6	6-8	8-10	10-12
Frequency	8	15	20	24	8	5

Q7) Attempt any one of the following :

[10]

A) Calculate Karl Pearsons correlation coefficient for the following data:

Income (in 000)	15	18	16	20	24	26	30	34	38	40
Expenditure (in 000)	18	19	20	26	27	29	32	35	37	20

OR

B) Given the following data, obtain the yield when the rainfall is 29 inches. Correlation coefficient is 0.8

i)

	Rainfall (inches)	Yield (Per Acre)
Mean	27	40
S.D.	3	6

ii) Draw the Histogram for the following data and hence locate mode

Marks	0-20	20-40	40-60	60-80	80-100
No. of Students	5	15	22	18	10

Total No. of Questions : 8]

SEAT No. :

P387

[Total No. of Pages : 7

[5358]Ext.-105

F.Y. B.Com.

(For External)

COMPUTER CONCEPTS AND APPLICATIONS

Computer Fundamentals

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *Question No.1 is compulsory.*
- 2) *Solve any five questions from Q. No.2 to Q.No. 8.*
- 3) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any Four of the following

[4 × 5 = 20]

- a) Define Computer. Explain component of Network.
- b) What are the uses of Internet?
- c) Explain different types of Tags in HTML.
- d) Define operating system. Explain its types.
- e) Explain briefly Electronic Payment System.
- f) Give advantages and dis-advantages of MS-Word.

Q2) Attempt any Four of the following

[4 × 4 = 16]

- a) Explain about types of File organization.
- b) Differentiate between LAN and WAN.
- c) State benefits of wireless Network.
- d) Explain types of charts in MS-Excel.
- e) Describe Web development process model.
- f) Define Viruses. Explain its types.

P.T.O.

Q3) Attempt any Four of the following

[4 × 4 = 16]

- a) Write a note on : control panel.
- b) Draw & explain Block diagram of computer system.
- c) Explain working of Dot-matrix Printer.
- d) State objective of operating system.
- e) What are the different roles performed by E-commerce in modern world?
- f) Write a syntax & example to create Hyperlinks.

Q4) Attempt any Four of the following :

[4 × 4 = 16]

- a) Explain use of Computer in Banking & Purchasing.
- b) Explain use of Digital Signature.
- c) What are the ethical issues related to Internet?
- d) Explain Mouse and its types.
- e) Describe working of Hard disk with diagram.
- f) Explain client-server technology.

Q5) Attempt any Four of the following

[4 × 4 = 16]

- a) Explain any Four types of Computer.
- b) What are the advantages and dis-advantages of E-marketing.
- c) Explain Notepad and Paint.
- d) Explain HTML document structure.
- e) Define Topology. Explain any two types of topology.
- f) Explain frame. work of E-commerce.

Q6) Attempt any Four of the following

[4 × 4 = 16]

- a) Define and explain Dynamic web page.
- b) Write a note on cyber law.
- c) State the uses of powerpoint.
- d) Explain an attributes of <Table> Tag.
- e) Differentiate between Application Software and System Software.
- f) Explain the types of Scanners.

Q7) Attempt any Four of following :

[4 × 4 = 16]

- a) Explain about internal memory of computer.
- b) Explain the terms : Desktop, Wordpad, Calculator, Media-player
- c) What are different types of E-Commerce?
- d) Write a note on : E-Governance.
- e) What are the types of Internet security?
- f) Explain Electronic Fund Transfer (EFT)

Q8) Attempt Any Four of following :

[4 × 4 = 16]

- a) Explain the term : Smart card, Digital cash
- b) Write a note on : Search Engine.
- c) Explain the need and scope of Computer in Business.
- d) Explain secure Electronic Transaction
- e) Explain the term : File and Record
- f) List the display devices. Explain any one in detail.

Total No. of Questions : 8]

P387

[5358]Ext.-105
F.Y. B.Com.
(For External)
COMPUTER CONCEPTS AND APPLICATIONS
Computer Fundamentals
(2013 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) प्रश्न क्रमांक 1 अनिवार्य.
2) प्रश्न क्रमांक 2 ते 8 मधील कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.
3) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) पुढीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा. [4 × 5 = 20]

- अ) Computer ची संज्ञा लिहा. Network component स्पष्ट करा.
- ब) Internet चे उपयोग सांगा.
- क) HTML मधील विविध Tags स्पष्ट करा.
- ड) Operating system ची संज्ञा लिहा. व त्याचे प्रकार स्पष्ट करा.
- इ) Electronic Payment System स्पष्ट करा.
- फ) MS-Word चे फायदे व तोटे सांगा.

प्रश्न 2) पुढीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा. [4 × 4 = 16]

- अ) File organization चे प्रकार स्पष्ट करा.
- ब) LAN आणि WAN मधील फरक स्पष्ट करा.
- क) Wireless Network चे फायदे सांगा.

- ड) MS-Excel मधील Chart चे प्रकार स्पष्ट करा.
- इ) Web Development Model स्पष्ट करा.
- फ) Viruses ची संज्ञा लिहा व त्याचे प्रकार स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) पुढीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.

[4 × 4 = 16]

- अ) Control panel वर टिप लिहा.
- ब) Computer system ची Block diagram काढा व स्पष्ट करा.
- क) Dot-matrix printer चे कार्य स्पष्ट करा.
- ड) Operating system चे उद्दिष्ट्ये लिहा.
- इ) आधुनिक commercial world (वाणिज्य जगात) मध्ये E-commerce ची विविध भूमिका स्पष्ट करा.
- फ) Hyperlink create चा syntax व उदाहरण द्या.

प्रश्न 4) पुढीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.

[4 × 4 = 16]

- अ) Computer चा Banking व purchasing मध्ये उपयोग स्पष्ट करा.
- ब) Digital signature चा उपयोग स्पष्ट करा.
- क) Internet संबंधित ethical issue कोणते आहेत ते सांगा ?
- ड) माऊस व त्याचे प्रकार स्पष्ट करा.
- इ) Hard-Disk चे कार्य आकृती काढून स्पष्ट करा.
- फ) Client-Server Technology स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) पुढीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.

[4 × 4 = 16]

- अ) Computer चे प्रकार स्पष्ट करा.
- ब) E-Marketing चे फायदे व तोटे लिहा.
- क) Notepad आणि paint स्पष्ट करा.
- ड) HTML document चे structure स्पष्ट करा.
- इ) Topology ची संज्ञा लिहा व त्याचे कोणतेही दोन प्रकार स्पष्ट करा.
- फ) E-commerce चे Frame-work स्पष्ट करा.

प्रश्न 6) पुढीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.

[4 × 4 = 16]

- अ) Dynamic Web Page ची संज्ञा लिहा व स्पष्ट करा.
- ब) Cyber law वर टिप लिहा.
- क) Power point चे उपयोग सांगा.
- ड) <Table> Tag चे attribute स्पष्ट करा.
- इ) Application software आणि system software मधील फरक स्पष्ट करा.
- फ) Scanners चे प्रकार स्पष्ट करा.

प्रश्न 7) पुढीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.

[4 × 4 = 16]

- अ) Computer Internal Memory स्पष्ट करा.
- ब) संज्ञा स्पष्ट करा: Desktop, Wordpad, Calculator, Media player.
- क) E-commerce चे विविध प्रकार लिहा.
- ड) E-Governance वर टिप लिहा.
- इ) Internet Security चे प्रकार सांगा.
- फ) Electronic Fund Transfer (EFT) स्पष्ट करा.

प्रश्न 8) पुढीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.

[4 × 4 = 16]

- अ) संज्ञा स्पष्ट करा: Smart card, Digital cash.
- ब) Search Engine वर टिप लिहा.
- क) Business मध्ये Computer ची गरज व वाव स्पष्ट करा.
- ड) Secure Electronic Transaction स्पष्ट करा.
- इ) संज्ञा स्पष्ट करा: File आणि record
- फ) Display Devices ची यादी करा व कोणतेही एक स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 8]

SEAT No. :

P388

[Total No. of Pages : 4

[5358]Ext.-106
F.Y. B. Com.
(For External)
OFFICE MANAGEMENT
Organisational Skill Development
(2013 Pattern) (Optional)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) Question No. 1 is compulsory.*
- 2) Answer any five questions from question No. 2 to 8.*
- 3) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What is meant by 'Office'? State the characteristics of Modern Office and explain the importance of an Office. **[20]**

Q2) What is 'Office Organisation'? Explain the different types of Office Organisation. **[16]**

Q3) Explain the Advantages and limitations of Time Management. **[16]**

Q4) What is E-form? Explain the importance of E-forms **[16]**

Q5) What is 'Office Record'? Explain types and principles of Record Keeping. **[16]**

Q6) Explain the significance of effective Communication and its Barriers. **[16]**

P.T.O.

Q7) State the nature of public relations. Explain the role of public Relation officer in modern office. **[16]**

Q8) Write short notes. **[16]**

a) Inventory Statements

b) Financial Report

Total No. of Questions : 8]

P388

[5358]Ext.-106
F.Y. B. Com.
(For External)
OFFICE MANAGEMENT
Organisational Skill Development
(2013 Pattern) (Optional)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) प्रश्न क्र. 1 अनिवार्य आहे.
2) प्रश्न क्रमांक 2 ते 8 मधील कोणतेही 5 प्रश्न सोडवा.
3) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शावितात.
4) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1) 'कार्यालय' म्हणजे काय? आधुनिक कार्यालयाची वैशिष्ट्ये सांगून महत्व स्पष्ट करा. [20]
- प्रश्न 2) 'कार्यालय संघटन' म्हणजे काय? कार्यालय संघटनांचे विविध प्रकार स्पष्ट करा. [16]
- प्रश्न 3) वेळेच्या व्यवस्थापनाचे फायदे आणि मर्यादा स्पष्ट करा. [16]
- प्रश्न 4) इ-प्रपत्र म्हणजे काय? इ-प्रपत्रांचे महत्व स्पष्ट करा. [16]
- प्रश्न 5) 'कार्यालय दफ्तर' म्हणजे काय? दफ्तर जतन करण्याचे प्रकार आणि तत्वे स्पष्ट करा. [16]
- प्रश्न 6) प्रभावी संदेशवहनाचे महत्व स्पष्ट करून त्यामधील अडथळे स्पष्ट करा. [16]

प्रश्न 7) जनसंपर्काचे स्वरूप सांगा. आधुनिक कार्यालयातील जनसंपर्क अधिकाऱ्याची भूमिका स्पष्ट करा.[16]

प्रश्न 8) टिपा लिहा. [16]

अ) मालसाठा नोंदीचा तक्ता

ब) वित्तीय अहवाल

Total No. of Questions : 8]

SEAT No. :

P389

[Total No. of Pages : 2

[5358]Ext.-107
F.Y. B. Com.
(For External)
BANKING AND FINANCE
(Fundamentals of Banking)
(2013 Pattern) (Optional)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *Question No. 1 is compulsory.*
- 2) *Solve any five questions from question 2 to question 8.*
- 3) *Figures to the right indicate full marks.*

- Q1)* Define Bank. State the Evolution of Banking in India. [20]
- Q2)* Explain the primary functions of Bank. [16]
- Q3)* Explain the Needs and Norms of KYC. [16]
- Q4)* State the methods of Remittances. [16]
- Q5)* Explain the safety, liquidity and profitability principles of Banks. [16]
- Q6)* State the types of cheques. [16]
- Q7)* Explain the types of Endorsement. [16]
- Q8)* Explain the types of Modern Technology in Bank. [16]

P.T.O.

Total No. of Questions : 8]

P389

[5358]Ext.-107
F.Y. B. Com.
(For External)
BANKING AND FINANCE
Fundamentals of Banking
(2013 Pattern) (Optional)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) प्रश्न क्र. 1 अनिवार्य आहे.
2) प्रश्न क्रमांक 2 ते प्रश्न क्रमांक 8 यापैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.
3) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
4) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
प्रश्न 1)	बँकेची व्याख्या द्या. भारतातील बँकव्यवसायाची उत्क्रांती स्पष्ट करा.	[20]
प्रश्न 2)	व्यापारी बँकेची प्राथमिक कार्ये स्पष्ट करा.	[16]
प्रश्न 3)	के.वाय.सी. (KYC) ची गरज आणि नियम स्पष्ट करा.	[16]
प्रश्न 4)	पैसे पाठविण्याच्या पध्दती सांगा.	[16]
प्रश्न 5)	बँकेचे सुरक्षितता रोखता आणि लाभप्रदता तत्व स्पष्ट करा.	[16]
प्रश्न 6)	धनादेशाचे प्रकार सांगा.	[16]
प्रश्न 7)	पृष्ठांकनाचे प्रकार स्पष्ट करा.	[16]
प्रश्न 8)	बँकव्यवसायातील आधुनिक तंत्रज्ञानाचे प्रकार स्पष्ट करा.	[16]

Total No. of Questions : 8]

SEAT No. :

P390

[Total No. of Pages : 4

[5358]Ext.-108
F.Y. B. Com.
(For External)
COMMERCIAL GEOGRAPHY
(2013 Pattern) (Optional)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *Question No. 1 compulsory.*
- 2) *Attempt any five from Q. 2 to 8.*
- 3) *Neat diagrams must be drawn wherever necessary.*
- 4) *Use of map stencils is allowed.*

Q1) Answer the following upto 20 words each. (Any Ten)

[20]

- i) What is Physical Environment?
- ii) What is meant by Commercial Geography?
- iii) State any Two names of tertiary economic activities.
- iv) State any Two names of Tree in Monsoon Forest.
- v) Mention any Two characteristics of Natural Resources.
- vi) What is Solar Energy?
- vii) Define Trade.
- viii) Write the types of Bar Graphs.
- ix) State Any Two Advantages of Air Transportation.
- x) Write any two advantages of Under Population.
- xi) What is Agro Tourism?
- xii) State Any Two centers of Cotton-Textile Industry in India.
- xiii) Give any Two Advantages of Choropleth Method.

P.T.O.

- Q2)** Explain the Nature and scope of Commercial Geography. [16]
- Q3)** Explain the main types of Farming [16]
- Q4)** Explain the population characteristics of India. [16]
- Q5)** Give an account of Iron and Steel industry in India. [16]
- Q6)** Compare the various modes of Transportation. [16]
- Q7)** Explain the Geographical factors influencing Tourism. [16]
- Q8)** Explain the Weber's Theory of Industrial Location. [16]

Total No. of Questions : 8]

P390

[5358]Ext.-108
F.Y. B. Com.
(For External)
COMMERCIAL GEOGRAPHY
(2013 Pattern) (Optional)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) प्रश्न क्र. 1 सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) प्रश्न क्र. 2 ते 8 मधून कोणतेही पाच प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
3) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.
4) नकाशा स्टॅन्सिलस वापरण्यास परवानगी आहे.

-
- प्रश्न 1) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 20 शब्दात लिहा. (कोणतेही दहा) [20]
- प्राकृतिक पर्यावरण म्हणजे काय?
 - व्यापारी भूगोल म्हणजे काय?
 - तृतीय श्रेणीच्या कोणत्याही दोन आर्थिक व्यावसायांची नावे सांगा.
 - मान्सून अरण्यातील कोणत्याही दोन वृक्षांची नावे लिहा.
 - नैसर्गिक साधनसंपदेची दोन वैशिष्ट्ये लिहा.
 - सौरउर्जा म्हणजे काय?
 - व्यापाराची व्याख्या लिहा.
 - स्तंभालेखाचे प्रकार लिहा.
 - हवाई वाहतुकीचे कोणतेही दोन फायदे सांगा.
 - न्यूनतम लोकसंख्येचे कोणतेही दोन फायदे सांगा.
 - कृषि-पर्यटन म्हणजे काय?
 - भारतातील कोणतेही दोन सुती-वस्त्र उद्योग केंद्रांची नावे सांगा.
 - छायापध्दतीचे दोन फायदे सांगा.

- प्रश्न 2) व्यापारी भूगोलाचे स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा. [16]
- प्रश्न 3) शेतीचे मुख्य प्रकार स्पष्ट करा. [16]
- प्रश्न 4) भारतीय लोकसंख्येची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. [16]
- प्रश्न 5) भारतातील लोह-पोलाद उद्योगाचा वृत्तांत द्या. [16]
- प्रश्न 6) वाहतूकीच्या विविध मार्गांची तुलना करा. [16]
- प्रश्न 7) पर्यटनावर परिणाम करणारे भौगोलिक घटक स्पष्ट करा. [16]
- प्रश्न 8) वेबरचा उद्योगधंद्याच्या स्थानिकीकरणाचा सिध्दान्त स्पष्ट करा. [16]

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P391

[Total No. of Pages : 4

[5358]Ext.-109

F.Y. B. Com.

(For External)

DEFENCE BUDGETING, FINANCE AND MANAGEMENT

Defence Organization and Management in India

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer in 20 words each (any ten)

[20]

- i) Define Defence Management
- ii) What do you mean by war Logistics?
- iii) What is counter Intelligence?
- iv) State any powers of the president in relation to the armed forces
- v) Write about the meaning of Artillery
- vi) Write any two functions of B.S.F
- vii) Define Sea- Power
- viii) State any two limitations of Defence Management
- ix) Write any two functions of National Security Council
- x) Write any two objectives of India's Nuclear Policy
- xi) Write any two limitations of Infantry
- xii) What do you mean by perspective planning?
- xiii) What do you mean by war Finance?

P.T.O.

Q2) Answer in 500 words

Write a note on the history and evolution of Indian armed forces [20]

OR

Discuss principles and functions of India's Defence Organization

Q3) Answer in 500 words

Discuss role of intelligence in national security [20]

OR

Write a note on India's second line Defence

Q4) Answer in 500 words

Explain relationship between Parliament and Armed Forces [20]

OR

Write a note on the role of Navy during peace and war

Q5) Write short notes on any two [20]

- i) Armored corps
- ii) C.R.P.F
- iii) Air- Force
- iv) Army medical corps

Total No. of Questions : 5]

P391

[5358]Ext.-109

F.Y. B. Com.

(For External)

DEFENCE BUDGETING, FINANCE AND MANAGEMENT

Defence Organization and Management in India

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) 20 शब्दात उत्तरे द्या. (कोणतेही दहा)

[20]

- i) “संरक्षण व्यवस्थापन” व्याख्या द्या.
- ii) युद्धकालीन पुरवठाव्यवस्था म्हणजे काय?
- iii) काऊन्टर इन्टीफीजन्स म्हणजे काय?
- iv) सशस्त्र सेनादलाच्या संदर्भात राष्ट्रपतीचे कोणतेही दोन अधिकार नमूद करा.
- v) “तोफखाना” अर्थ लिहा.
- vi) सीमासुरक्षा दलाचे कोणतेही दोन कार्ये नमूद करा.
- vii) “सागरी सामर्थ्य” व्याख्या द्या.
- viii) संरक्षण व्यवस्थापनाच्या कोणत्याही दोन मर्यादा लिहा.
- ix) राष्ट्रीय सुरक्षा मंडळाचे कोणतेही दोन कार्ये लिहा.
- x) भारताच्या अणु धोरणाचे कोणतेही दोन उद्दिष्टे लिहा.
- xi) पायदलाच्या कोणत्याही दोन मर्यादा लिहा.
- xii) प्रसपेक्टीव्ह प्लॅनिंग म्हणजे काय?
- xiii) वॉर फायनान्स म्हणजे काय?

प्रश्न 2) 500 शब्दात उत्तरे द्या. (कोणतेही एक) [20]

“भारतीय सशस्त्र सेनादलाचा इतिहास आणि उत्क्रांती” यावर टिपण लिहा.

किंवा

भारतीय संरक्षण संघटनाची तत्वे आणि कार्ये” या विषयी चर्चा करा.

प्रश्न 3) 500 शब्दात उत्तरे द्या. (कोणतेही एक) [20]

राष्ट्रीय सुरक्षेसंदर्भात गुणावर यंत्रणेच्या भूमिकेविषयी चर्चा करा.

किंवा

भारताच्या संरक्षणासंबंधी दुय्यम सेनादलाविषयी टिपण लिहा.

प्रश्न 4) 500 शब्दात उत्तरे द्या. (कोणतेही एक) [20]

“सशस्त्र सेनादल आणि संसद यातील संबंध स्पष्ट करा.

किंवा

युध्द आणि शांतता काळातील नौदलाची भूमिका” यावर स्पष्ट टिपण लिहा.

प्रश्न 5) थोडक्यात टीपा द्या. (कोणत्याही दोन) [20]

i) आरमोरड क्रॉप्स (चिकखती दल)

ii) केन्द्रीय राखीव पोलीस दल

iii) हवाईदल

iv) आर्मी मेडीकल क्रॉप्स

Total No. of Questions : 8]

SEAT No. :

P392

[Total No. of Pages : 2

[5358]Ext.-110
F.Y. B. Com.
(For External)
CO-OPERATION
(2013 Pattern) (Optional)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *Q. No. 1 is compulsory.*
- 2) *Solve any five questions from the remaining questions.*

Q1) State Principles of Cooperation adopted by International Cooperative Alliance in 1967 **[20]**

Q2) State the History of Indian co-operation Movement. **[16]**

Q3) State the features of Vaidyanathan Committee Report 2005. **[16]**

Q4) Explain the contribution of Dr. Dhanjayrao Gadgil to the development of Co-operative movement. **[16]**

Q5) State the types of Credit Cooperative Societies. **[16]**

Q6) State the Problems of Cooperative Education and Training in India. **[16]**

Q7) Critically evaluate the Role of Government in Co-operative Movement in India. **[16]**

Q8) State the various types of cooperatives. **[16]**

P.T.O.

Total No. of Questions : 8]

P392

[5358]Ext.-110
F.Y. B. Com.
(For External)
CO-OPERATION
(2013 Pattern) (Optional)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :- 1) प्रश्न क्र. 1 सोडविणे आवश्यक आहे.
2) प्रश्न क्र. 2 ते 8 पैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

-
प्रश्न 1)	आंतरराष्ट्रीय सहकारी संघाने, 1967 मध्ये स्वीकारलेली सहकाराची तत्वे सांगा.	[20]
प्रश्न 2)	भारतीय सहकारी चळवळीचा इतिहास सांगा.	[16]
प्रश्न 3)	वैद्यनाथन समिती अहवाल, 2005 ची वैशिष्ट्ये सांगा.	[16]
प्रश्न 4)	डॉ. धनंजयराव गाडगीळ यांचे सहकारी चळवळीच्या विकासातील योगदान स्पष्ट करा.	[16]
प्रश्न 5)	सहकारी पत संस्थांचे प्रकार स्पष्ट करा.	[16]
प्रश्न 6)	भारतातील सहकारी शिक्षण आणि प्रशिक्षणाचे प्रश्न स्पष्ट करा.	[16]
प्रश्न 7)	भारतीय सहकारी चळवळीतील शासनाच्या भूमिकेचे टिकात्मक परिक्षण करा.	[16]
प्रश्न 8)	सहकारी संस्थांचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.	[16]

Total No. of Questions : 8]

SEAT No. :

P393

[Total No. of Pages : 4

[5358]Ext.-111
F.Y. B. Com.
(For External)
ECONOMICS
Managerial Economics
(2013 Pattern) (Optional)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) Question number one is compulsory.*
- 2) Attempt five questions from remaining.*
- 3) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) State and explain the objectives of the firm. Explain sales maximisation objective. **[20]**

Q2) Define the elasticity of demand. Explain the types of elasticity of demand. **[16]**

Q3) Explain the methods of business forecasting. **[16]**

Q4) Explain the law of returns to scale. **[16]**

Q5) What is investment decision? Explain the investment decision for Research and Development. **[16]**

Q6) What is capital budgeting? Explain the significance of capital budgeting. **[16]**

P.T.O.

Q7) Overview economic reforms and business in macro economic environment. **[16]**

Q8) Write notes **[16]**

- a) Cost benefit analysis
- b) Determinants of demand

Total No. of Questions : 8]

P393

[5358]Ext.-111
F.Y. B. Com.
(For External)
ECONOMICS
Managerial Economics
(2013 Pattern) (Optional)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) प्रश्न क्र. 1 अनिवार्य आहे.
2) उर्वरित प्रश्नांपैकी 5 प्रश्न सोडविणे.
3) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शावितात.
4) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहा.

-
- प्रश्न 1) व्यवसाय संस्थेची उद्दीष्टे लिहा व स्पष्ट करा. विक्रीचे अधिक्च हे उद्दीष्ट्य स्पष्ट करा. [20]
- प्रश्न 2) मागणीच्या लवचिकतेची व्याख्या लिहा. मागणीच्या लवचिकतेचे प्रकार स्पष्ट करा. [16]
- प्रश्न 3) व्यवसायाच्या पूर्वअंदाजाच्या पद्धती स्पष्ट करा. [16]
- प्रश्न 4) प्रमाण फळाचा नियम स्पष्ट करा. [16]
- प्रश्न 5) गुंतवणूक निर्णय म्हणजे काय? संशोधन व विकासासाठी गुंतवणुक निर्णय स्पष्ट करा. [16]
- प्रश्न 6) भांडवली अंदाजपत्रक म्हणजे काय? भांडवली अंदाजपत्रकाचे महत्व स्पष्ट करा. [16]

प्रश्न 7) आर्थिक सुधारणा व आर्थिक समग्रलक्षी व्यवसाय पर्यावरणाचा आढावा घ्या. [16]

प्रश्न 8) टीपा लिहा. [16]

अ) खर्च लाभ विश्लेषण

ब) मागणीचे निर्धारक घटक

Total No. of Questions : 8]

SEAT No. :

P394

[Total No. of Pages : 2

[5358]Ext.-112
F.Y.B. Com.
(For External)
ESSENTIAL OF E-COMMERCE
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) Question No.1 is compulsory.*
- 2) Solve any 5 questions from Q.No. 2 to Q.No. 8.*
- 3) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What is e-commerce? Explain functions of e-commerce? Explain scope and limitations of e-commerce. **[20]**

Q2) Explain state of e-commerce in India? What are problems and opportunities in e-commerce in India? **[16]**

Q3) What is e-distributor? Explain procurement and just-in-time delivery with example. **[16]**

Q4) What is direct marketing? Explain impact of e-commerce on market and marketing issues in e-marketing? **[16]**

Q5) Explain e-payment system? Explain types of e-payment system? **[16]**

Q6) Explain e-trading? Explain advantages and disadvantages of e-trading. **[16]**

P.T.O.

Q7) Define EDI? Explain benefits and different services of EDI? [16]

Q8) Write short notes (Any Two) [16]

- a) Internet services in E-commerce
- b) Digital economic rules
- c) Online booking procedure of railway
- d) Encryption

Total No. of Questions : 9]

SEAT No. :

P395

[Total No. of Pages : 4

[5358]Ext.-113
F.Y. B. Com.
(For External)
INSURANCE & TRANSPORT
(2013 Pattern) (Optional)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *Question number 1 is compulsory.*
- 2) *Solve any 5 questions from question No. 2 to 9.*

Q1) What is Insurance? Explain the scope of Insurance. **[20]**

Q2) Explain the principles of life Insurance. **[16]**

Q3) Explain the role of Transport. **[16]**

Q4) Explain the different types of Transport. **[16]**

Q5) Explain the Advantages and limitations of Road Transport. **[16]**

Q6) Explain the Role and Contribution of Travel and Tourism in Economic development. **[16]**

P.T.O.

Q7) Explain the procedure for Insurance claim settlement. **[16]**

Q8) Explain the career options in General Insurance Business. **[16]**

Q9) Discuss the problems of logistics in Globalisation. **[16]**

Total No. of Questions : 9]

P395

[5358]Ext.-113
F.Y. B. Com.
(For External)
INSURANCE & TRANSPORT
(2013 Pattern) (Optional)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) प्रश्न क्र. 1 सोडविणे आवश्यक आहे.
2) प्रश्न क्र. 2 ते 9 पैकी कोणतेही पाच सोडवा.

-
- प्रश्न 1) विमा म्हणजे काय? विम्याची व्याप्ती स्पष्ट करा. [20]
- प्रश्न 2) विम्याची विविध तत्वे स्पष्ट करा. [16]
- प्रश्न 3) वाहतूकीची भूमिका स्पष्ट करा. [16]
- प्रश्न 4) वाहतूकीचे विविध प्रकार स्पष्ट करा. [16]
- प्रश्न 5) रस्ते वाहतूकीचे फायदे व तोटे स्पष्ट करा. [16]
- प्रश्न 6) प्रवास आणि पर्यटनाची भूमिका आणि योगदान आर्थिक विकासामध्ये स्पष्ट करा. [16]

- प्रश्न 7) विम्याच्या दाण्याची विपटाश करण्याची पध्दती स्पष्ट करा. [16]
- प्रश्न 8) साधारण विम्याच्या व्यवसायातील संधी स्पष्ट करा. [16]
- प्रश्न 9) जागतिकीकरणात लॉजिस्टिक समोरील आव्हाने स्पष्ट करा. [16]

Total No. of Questions : 8]

SEAT No. :

P396

[Total No. of Pages : 2

[5358]Ext.-114
F.Y. B. Com.
(For External)
MARKETING AND SALESMANSHIP
Fundamental of Marketing
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) Question number 1 is compulsory.*
- 2) Answer any Five from question number 2 to 8.*
- 3) Figures to right indicates full marks.*

- Q1)* What is marketing? Explain the functions of marketing. **[20]**
- Q2)* Discuss on Micro and Macro marketing Environment. **[16]**
- Q3)* What do you mean by buyer behaviour? Explain scope and significance of buyer behaviour. **[16]**
- Q4)* Explain the role of Product Manager. **[16]**
- Q5)* What is marketing channels? Explain the various types of marketing channels. **[16]**
- Q6)* Define advertising. Explain the various media of advertising. **[16]**
- Q7)* Define Rural Marketing. Explain features and importance of Rural Marketing. **[16]**
- Q8)* Explain classification of services in detail. **[16]**

P.T.O.

Total No. of Questions : 8]

P396

[5358]Ext.-114
F.Y. B. Com.
(For External)
MARKETING AND SALESMANSHIP
Fundamental of Marketing
(2013 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) प्रश्न क्र. 1 अनिवार्य आहे.
2) प्रश्न क्र. 2 ते 8 पैकी 5 प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
3) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
4) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
प्रश्न 1)	विपणन म्हणजे काय? विपणनाची कार्य स्पष्ट करा.	[20]
प्रश्न 2)	सूक्ष्म आणि स्थूल विपणन पर्यावरणावर चर्चा करा.	[16]
प्रश्न 3)	खरेदीदाराची वर्तणुक म्हणजे काय? खरेदीदाराच्या वर्तणुकीची व्याप्ती आणि महत्व स्पष्ट करा.[16]	[16]
प्रश्न 4)	उत्पादक व्यवस्थापकाची भूमिका स्पष्ट करा.	[16]
प्रश्न 5)	वितरण मार्ग म्हणजे काय? वितरण मार्गांचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.	[16]
प्रश्न 6)	जाहिरातीची व्याख्या लिहा. जाहिरातीची विविध माध्यमे स्पष्ट करा.	[16]
प्रश्न 7)	ग्रामीण विपणनाची व्याख्या लिहा. ग्रामीण विपणनाचे वैशिष्ट्ये आणि महत्व स्पष्ट करा. [16]	[16]
प्रश्न 8)	सेवांचे वर्गीकरण सविस्तर स्पष्ट करा.	[16]

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P397

[Total No. of Pages : 4

[5358]Ext.-115
F.Y. B.Com.
(For External)
CONSUMER PROTECTION AND BUSINESS ETHICS
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What is consumer? Explain the rights and responsibilities of consumer. **[20]**

OR

State the scope & features of Consumer Protection Act,1986.

Q2) Explain the composition and working of district and state consumer protection councils. **[20]**

OR

State the importance and limitations of voluntary consumer organizations.

Q3) a) Explain the United Nation's Guidelines for Promotion of Sustainable Consumption. **[10]**

b) State the issues involved with standard form of contract. **[10]**

OR

a) Explain the Objectives of United Nations guidelines for consumer protection

b) Explain the nature of business ethics.

P.T.O.

Q4) Explain section 18 under Food Safety & Standards Act,2006. **[20]**

OR

Explain the social responsibility of business towards various factors.

Q5) Write short notes on: (Any two) **[20]**

- a) Nature of standard form of contract
- b) Ethics in production
- c) Green initiatives
- d) Indian consumerism

Total No. of Questions : 5]

P397

[5358]Ext.-115
F.Y. B.Com.
(For External)
CONSUMER PROTECTION AND BUSINESS ETHICS
(2013 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्न पत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) ग्राहक म्हणजे काय? ग्राहकाचे अधिकार आणि जबाबदाऱ्या स्पष्ट करा. [20]

किंवा

ग्राहक संरक्षण कायदा 1986 अंतर्गत तक्रार नोंदवण्याची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) जिल्हा आणि राज्य ग्राहक संरक्षण परिषदेची रचना स्पष्ट करा. [20]

किंवा

स्वयंसेवी ग्राहक संस्थांचे महत्त्व आणि मर्यादा व्यक्त करा.

प्रश्न 3) अ) संयुक्त राष्ट्रसंघाची शाश्वत उत्पादन उपभोगास प्रोत्साहन देणारी मार्गदर्शकतत्वे स्पष्ट करा. [10]

ब) मानक करारपत्रांच्या निगडित समस्या स्पष्ट करा. [10]

किंवा

अ) संयुक्त राष्ट्रसंघाची ग्राहक संरक्षणाबाबतची उद्दीष्टे स्पष्ट करा.

ब) व्यवसाय नैतिकतेचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) अन्न सुरक्षा आणि मानके कायदा 2006 मधील कलम 18 ची माहिती स्पष्ट करा. [20]

किंवा

विविध घटकांकरिता व्यवसायाची सामाजिक जबाबदारी समजावून सांगा. [20]

प्रश्न 5) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

अ) मानक करारपत्राचे स्वरूप

ब) उत्पादनातील नैतिकता

क) हरितउपक्रम

ड) भारतातील ग्राहकवाद

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P398

[Total No. of Pages : 4

[5358]Ext.-116

F.Y. B.Com. (For External)

BUSINESS ENVIRONMENT AND ENTREPRENEURSHIP

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

All questions are compulsory and carry equal marks.

Q1) Explain the concept of Unemployment. Describe in detail the causes and remedies of Unemployment. **[20]**

Q2) Define the term Business Environment. Describe in detail the types of Business Environment. **[20]**

OR

What is depletion of Natural Resources? Explain in detail the reasons of depletion of Natural Resources.

Q3) a) Write a detail note on MCED. **[10]**

b) Explain the importance of Entrepreneurship. **[10]**

OR

a) Write a note on District Industries centre.

b) Explain in detail the habits of Entrepreneurs.

P.T.O.

Q4) Describe entrepreneurial career of Narayan R.Murthy. **[20]**

Q5) Write short notes (Any two) **[20]**

- a) Dr. cyras poonawala
- b) Entrepreneur as a catalyst
- c) Non-Government organisation
- d) Dynamics of motivation

Total No. of Questions : 5]

P398

[5358]Ext.-116

F.Y. B.Com. (For External)

BUSINESS ENVIRONMENT AND ENTREPRENEURSHIP

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्न पत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) बेरोजगारीची संकल्पना स्पष्ट करा. बेरोजगारीची कारणे व उपाययोजना सविस्तरपणे वर्णन करा. [20]

प्रश्न 2) व्यावसायिक पर्यावरण या संज्ञेची व्याख्या द्या. व्यावसायिक पर्यावरणाचे प्रकार सविस्तरपणे वर्णन करा. [20]

किंवा

नैसर्गिक संसाधनांचा ऱ्हास म्हणजे काय? नैसर्गिक संसाधनांच्या ऱ्हासाची कारणे सविस्तरपणे विशद करा.

प्रश्न 3) अ) महाराष्ट्र उद्योजकना विकास केंद्र (MCED) यावर टीप लिहा. [10]

ब) उद्योजकतेचे महत्व स्पष्ट करा. [10]

किंवा

अ) जिल्हा उद्योग केंद्र (DIC) यावर टीप लिहा.

ब) उद्योजकांच्या सवयी सविस्तरपणे विशद करा.

प्रश्न 4) नारायण आर. मूर्ती यांच्या उद्योजकीय कारकिर्दीचे वर्णन करा. [20]

प्रश्न 5) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [20]

- अ) डॉ. सायरस पूनावाला
- ब) उद्योजक एक उत्प्रेरक
- क) बिगर-शासकीय संस्था
- ड) प्रेरणांचे चलनशास्त्र

Total No. of Questions : 8]

SEAT No. :

P399

[Total No. of Pages : 4

[5358]Ext.-117
F.Y. B.Com.
(For External)
FOUNDATION COURSE IN COMMERCE
(2013 Pattern) (Optional)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *Question No. 1 is compulsory.*
- 2) *Answer any five questions out of question No. 2 to 8.*
- 3) *Figures to right indicate full marks.*

Q1) Define the Organisation and explain in detail principles of organisation. [20]

Q2) a) State features of partnership firm [8]

b) Discuss advantages of ATM. [8]

Q3) Define 'Joint venture', Describe the limitation of Joint venture. [16]

Q4) a) State advantages and disadvantages of Sole proprietor. [8]

b) Explain drawbacks of public sector. [8]

Q5) Explain in detail all functions of Bank. [16]

Q6) a) Explain Primary and Secondary functions of logistics. [8]

b) Explain features of Commodity Exchange. [8]

P.T.O.

Q7) Write meaning of following (Any 8)

[16]

- a) Business Process Outsourcing
- b) Dis-investment
- c) Hedging
- d) Logistics
- e) Primary market
- f) SWOT analysis
- g) Zero-base budgeting
- h) Bench marking
- i) Dumping
- j) EXIM

Q8) Write short note (Any Two)

[16]

- a) Debit card
- b) Malhotra Committee Report
- c) Functions of NSDL
- d) SEBI

Total No. of Questions : 8]

P399

[5358]Ext.-117
F.Y. B.Com.
(For External)
FOUNDATION COURSE IN COMMERCE
(2013 Pattern) (Optional)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

- सूचना :- 1) प्रश्न क्र. 1 अनिवार्य आहे.
2) प्रश्न क्र. 2 ते 8 मधील कोणतेही पाच सोडवा.
3) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

-
प्रश्न 1)	‘संघटन’ ची व्याख्या लिहून संघटनाची तत्वे सविस्तर लिहा.	[20]
प्रश्न 2)	अ) भागीदारी संस्थेची वैशिष्ट्ये लिहा.	[8]
	ब) ATM चे फायदे चर्चा करा.	[8]
प्रश्न 3)	‘सयुक्त साहस’ व्याख्या लिहून त्याच्या मर्यादा सविस्तर वर्णन करा.	[16]
प्रश्न 4)	अ) एकल व्यापारी संस्थेचे फायदे आणि मर्यादा लिहा.	[8]
	ब) सार्वजनिक क्षेत्राचे तोटे स्पष्ट करा.	[8]
प्रश्न 5)	बँकेची कार्ये सविस्तर लिहा.	[16]
प्रश्न 6)	अ) लॉजिस्टिक्स चे प्राथमिक आणि दुय्यम कार्ये लिहा.	[8]
	ब) वस्तु विनिमयाची वैशिष्ट्ये लिहा.	[8]

प्रश्न 7) खालील संज्ञांचा अर्थ लिहा. (कोणतेही आठ)

[16]

- अ) बिझनेस प्रोसेस आऊटसोर्सिंग
- ब) विनिवेश (Dis-investment)
- क) हेजिंग (Hedging)
- ड) लॉजिस्टीक
- इ) प्राथमिक बाजार
- फ) स्वाॅट (SWOT) अॅनालिसीस
- य) झिरो बेस बजेटिंग
- र) बेंच मार्किंग
- ल) डम्पिंग
- व) एक्झिम

प्रश्न 8) टिपा लिहा. (कोणतेही दोन)

[16]

- अ) डेबिट कार्ड
- ब) मलहोत्रा कमिटी रिपोर्ट
- क) NSDL ची कार्ये
- ड) सेबी

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P400

[Total No. of Pages : 3

[5358]Ext.-118

F.Y.B. Com.

(For External)

ADDITIONAL ENGLISH

(2013 Pattern)

**Textbook: GEMS OF ENGLISH PROSE AND
POETRY**

Edited by: Ashok Chaskar

Vijay Madge

Anand Kulkarni

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any One from (A) and One from (B) in about 150 words each: **[20]**

- A) i) What are the social costs of Economic Globalisation according to Vandana Shiva?
- ii) Discuss Wordsworth's attitude towards nature with reference to **The World is too much with Us.**
- B) i) Discuss legun's ideas on the growth of the urban population. Why does he call such growth frightening?
- ii) Comment on the significance of the title of the poem **Once Upon a Time.**

Q2) Attempt any One from (A) and One from (B) in about 150 words each: **[20]**

- A) i) How difficult is the choice for the traveller in **The Road Not taken?** Why?
- ii) Draw up a character sketch of the narrator in **My Financial Career.**
- B) i) Comment on the significance of good manners in life with Hill's views in mind.
- ii) What is the relevance of the poem, **When the Mind is Without Fear** today?

P.T.O.

Q3) Attempt any One from (A) and One from (B) in about 150 words each: **[20]**

- A) i) What are the two instances of good Indian films that Ray cites? Why does he think them praiseworthy?
- ii) How does the poet describe his emotions after the break up in a secret love relationship in **When We Two Parted**?
- B) i) What are the dreams Martin Luther King has for the black people of his country?
- ii) What is Whitman's concept of God in the poem, **Gods**?

Q4) Attempt any One from (A) and One from (B) in about 150 words each: **[20]**

- A) i) What does Aruna Roy say about the importance of collective public action in India?
- ii) How does the poet bring out the beauty of different flowers in **The Lotus**?
- B) i) What is the doctrine preached in the Gita? Why does Vivekananda call it wonderful?
- ii) How does the poet succeed in making the sad tale of the father effective in **Father Returning Home**?

Q5) Attempt any One from the following in 150 words: **[10]**

- A) i) Why was Adbul Kerim angry with Mangal Singh?
- ii) Comment on the universality of the poem **All the World's Stage**.
- B) Attempt any Five of the following: **[10]**
- i) Give synonyms of the following words or expressions:
- a) help b) ill
- ii) Give antonyms of the following words
- a) soft b) safe
- iii) Form a word each using the following prefix and suffix.
- a) ir _____ b) _____ tion

- iv) Choose the correct alternative and rewrite:
- a) We cannot _____(alter/altar) the situation.
 - b) She has to _____(bare/bear) all the trouble.
- v) Add appropriate question tag to the following
- a) Rohini must not indulge in corrupt activities.
 - b) He is studying hard.
- vi) Fill in the blanks in the following sentences with suitable prepositions
- a) The principal is not satisfied _____my explanation. (with/of)
 - b) The house belong ____ me. (for/to)
- vii) Give full forms of the following:
- a) R. B. I.
 - b) B. S. E.

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

P401

[Total No. of Pages : 4

[5358]Ext.-119
F.Y. B.Com.
(For External)
MARATHI (मराठी)
व्यावहारिक व उपयोजित मराठी
(2013 पॅटर्न)

अभ्यासपुस्तके : 1) यशोगाथा
2) व्यावहारिक व उपयोजित मराठी

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 100

सूचना :-

- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) अ) खालीलपैकी कोणत्याही एका विषयावर 500 शब्दात निबंध लिहा. [10]
- i) समाज माध्यमे आणि सामाजिकभान
 - ii) सेल्फी युग
 - iii) कॅशलेस भारत
 - iv) माझा आवडता उद्योजक
- ब) खालीलपैकी कोणत्याही दहा प्रश्नांची उत्तरे 20 शब्दात लिहा. [10]
- i) श्रीराम लागू यांनी अभिनय केलेल्या प्रसिद्ध मराठी चित्रपटांची नावे लिहा.
 - ii) लता मंगेशकर यांनी लोकसेवेसाठी कोणते रूग्णालय सुरू केले.
 - iii) डॉ. राम ताकवले यांनी कोणकोणत्या विद्यापीठांचे कुलगुरू पद भिषविले?
 - iv) डॉ. रघुनाथ माशेलकर यांनी कोणत्या पदार्थांना बौद्धिक संपदेचा हक्क मिळवून दिला.
 - v) डॉ. ह. वि. सरदेसाईंनी कोणत्या क्षेत्रात कार्य केले.
 - vi) डॉ. विजय भटकर यांनी कोणत्या संगणकाची निर्मिती केली.
 - vii) बालाजी तांबे यांनी कोणत्या व्हिलेजची स्थापना केली.

P.T.O.

- viii) सिंधूताई सपकाळ यांच्या आश्रमांची नावे लिहा.
- ix) चोरडिया यांनी कोणता व्यवसाय सुरू केला.
- x) फादर फ्रान्सिस दिब्रिटो यांच्या ग्रंथांची नावे लिहा.
- xi) सचिन तेंडूलकर यांच्या गुरूंचे नाव लिहा.
- xii) डी.एस. कुलकर्णी यांची कोणती जाहिरात प्रसिध्द आहे.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे 50 शब्दांत लिहा. [16]

- अ) डॉ. श्रीराम लागू यांचे अंधश्रध्दा निर्मुलन विषयक विचार स्पष्ट करा.
- ब) डॉ. ह. वि. सरदेसाई यांच्या कार्याचा आढावा घ्या.
- क) डॉ. रघुनाथ माशेलकरांनी देशाच्या विकासासाठी सांगितलेली 'पंचसत्री' लिहा.
- ड) "आयुर्वेद हे जीवनाचे शास्त्र आहे आणि निसर्ग कला आहे" असे बालाजी तांबे यांना का वाटते सविस्तर लिहा.
- इ) डी. एस.कुलकर्णी यांच्या व्यवसायातील यशस्वी वाटचालीचा आढावा घ्या.
- फ) फादर फ्रान्सिस दिब्रिटो यांच्या कार्याचा परिचय करून द्या.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची 150 शब्दात उत्तरे लिहा. [16]

- अ) सिंधूताई सपकाळ यांच्या सामाजिक कार्याचा आढावा घ्या.
- ब) लता मंगेशकर यांचा गायनाचा प्रवास उलघडून दाखवा.
- क) सचिन तेंडूलकर यांचे क्रिकेट क्षेत्रातील योगदान स्पष्ट करा.
- ड) डॉ. विजय भटकर यांचे माहिती-तंत्रज्ञान क्षेत्रातील कार्याचा आढावा घ्या.

- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. [16]
- अ) 'बळीराजा' सहकारी साखर कारखान्यातील जनसंपर्क अधिकाऱ्याच्या पदासाठी अर्ज तयार करा.
- ब) श्री रामचंद्र कापसे यांनी कृषी विभागाकडे शेततळे बांधण्यासाठी अनुदान मागणीसाठी अर्ज केला आहे. या अर्जा संदर्भात वरिष्ठांकडे सादर करण्यासाठी टिप्पणी तयार करा.
- क) 'स्वच्छ भारत अभियान' संदर्भात तुमच्या गावात ग्रामसभा संपन्न झाली. त्या सभेचे इतिवृत्त तयार करा.
- ड) महिला बचत गटा अंतर्गत महिलांना अर्थोत्पादन करता यावे यासाठी प्रशिक्षण कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले आहे. याविषयी घोषणापत्रक तयार करा.
- प्रश्न 5) अ) खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [8]
- i) महाविद्यालयाच्या जिमखान्यासाठी खेळाचे साहित्य खरेदी करावयाचे आहे. त्यासाठी जाहिर निविदा लेखन करा.
- ii) आदर्श सहकारी पतसंस्थेच्या कार्यालयाचा पत्ता बदलला आहे. त्या संबंधीचे निवेदन तयार करा.
- ब) खालीलपैकी एका विषयावर वृत्तपत्रासाठी जाहिरातलेखन करा. [8]
- i) कुलर
- ii) भव्य वस्त्र दालन
- प्रश्न 6) अ) खालीलपैकी कोणत्याही आठ पारिभाषिक संज्ञा लिहा. [8]
- i) Account
- ii) Amount
- iii) Audit
- iv) Bond
- v) Capital
- vi) Draft
- vii) Installment
- viii) Mortgage
- ix) Quotation
- x) Withdrawal

ब) खालील उताऱ्याचे एक तृतीयांश शब्दात सारांशलेखन करून त्यास समर्पक शीर्षक द्या.[8]

मानवी संस्कृती ही मानवी समूहाची निर्मिती आहे. संस्कृतीची उत्पत्ती, विकास, जतन व संक्रमण भाषेच्या माध्यमातून होत असते म्हणून भाषा हे संस्कृतीचे प्रभावी अंग मानले जाते. संस्कृती कधीही स्थिर नसते ती प्रवाही असते तिच्यात काळानुसार स्थित्यंतरे होत असतात. या स्थित्यंतरात एका संस्कृतीशी दुसऱ्या संस्कृतीचा आलेला संपर्क महत्वाचा असतो परस्पर संपर्काने दोन्ही संस्कृती सांस्कृतिक संचितांची देवाण-घेवाण करून समृद्ध होत असतात. दोन भिन्न भाषिक संस्कृती एकमेकांच्या संपर्कात येऊन आदन-प्रदानाचे कार्य करताना भाषा हे माध्यम महत्वाची भूमिका बजावत असते. सांस्कृतिक संक्रमण हे नेहमी भिन्न संस्कृतीच्या संपर्कातून होताना दिसते हा संपर्क विविध कारणाने होत असतो. जसे सांस्कृतिक आक्रमण, संक्रमण हे जित-जेते संबध, व्यापार, धार्मिक, भौगोलिक निकटता, स्थलांतर या विविध कारणाने सांस्कृतिक संपर्क होताना दिसतो. (शब्द संख्या ११२)

किंवा

खालील इंग्रजी उताऱ्याचे मराठीत भाषांतर करा.

The etiquettes adapted by an ideal person or a gentleman are good manners. Maintaining a good relationship with others, respecting elders, welcoming our guests and behaving properly are all good manners. Good manners make a person modest and polite. one who knows how to behave in the society is respected everywhere. Man is a social animal. It is expected that he should not cause any ruisance to the society. People hate a person who does not follow the rules and regulations of the society.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P1019

[Total No. of Pages : 4

[5358]Ext.-120
F.Y. B.Com. (For External)
HINDI (Additional)
(2013 Pattern)

पाठ्यपुस्तके : 1) गद्य परिमल : संपा. डॉ. सुभाष तळेकर
2) पद्य परिमल : संपा. डॉ. सुभाष तळेकर

समय : 3 घंटे]

[पूर्णांक : 100

सूचनाएँ :- 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
2) दाहिनी ओर के अंक प्रश्न के पूर्णांक हैं।

प्रश्न 1) अ) निम्नलिखित में से किसी एक प्रश्न का उत्तर विस्तार से लिखिए। [10]

i) विधा की अपेक्षा कर्तव्य, दया, परोपकारिता, संवेदना आदि मानवीय मूल्यों का अधिक महत्त्व है 'परीक्षा कहानी के आधार पर स्पष्ट कीजिए।

ii) 'पानी और पुल' राष्ट्रीय एकात्मता की कहानी है' इस कथन की पुष्टि कीजिए।

ब) निम्नलिखित में से किसी एक प्रश्न का उत्तर विस्तार से लिखिए। [10]

i) 'मुकरी' कविता में चित्रित व्यंग्य स्पष्ट कीजिए।

ii) 'एक बार फिर आओ' कविता का भावार्थ लिखिए।

प्रश्न 2) निम्नलिखित में से किन्हीं तीन प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए। [18]

अ) 'हार की जीत' कहानी मानवता की विजय का संदेश है। स्पष्ट कीजिए।

ब) 'गुदड़ी में लाल' कहानी की बुढ़िया का चरित्र-चित्रण कीजिए।

क) 'पानी और पुल' मानवमन को जोड़नेवाली कहानी है' स्पष्ट कीजिए।

ड) 'महाशुद्र' जातियता की यातना की कहानी है - स्पष्ट कीजिए।

इ) चंदा का चरित्र-चित्रण कीजिए।

P.T.O.

प्रश्न 3) निम्नलिखित में से किन्हीं तीन प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए। [18]

- अ) एक बूंद के मन में धरती पर आते समय क्या-क्या आशंकाएं पैदा हुईं?
- ब) 'प्रार्थना मत कर' कविता का भावार्थ स्पष्ट कीजिए।
- क) जीवन को सुखी बनाने के लिए 'मेरा जीवन' कविता में कौनसे सूत्र बताए हैं?
- ड) 'गुड़ाई करते समय' कविता में कवि की काकी का क्या कहना है?
- इ) कवि गिरिराज-शरण अग्रवाल जीने जीवन में आने वाली कठिनाईयों का सामना करने की प्रेरणा किसप्रकार दी है?

प्रश्न 4) अ) निम्नलिखित में से किन्हीं दो अवतरणों की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए। [10]

- i) "जब तक यह निर्भरता रहेगी तब तक हम सच्चे अर्थ में स्वतंत्र नहीं हो सकते हैं।"
- ii) 'चेहरे से नूर टपकता, मुँह से शब्द सरता।
भले मानसों के बोलने-चालने
- iii) "मेरा गढ़जोड तो दुर्भाग्य के साथ हुआ था। वह तो अब भी मेरे साथ है। फिर मातम किसका मनाऊँ।

ब) निम्नलिखित में से किन्हीं दो अवतरणों की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए। [10]

- i) "देव, मेरे भाग्य में है क्या बदा,
मैं बचूँगी, या मिलूँगी धूल में।
या जलूँगी गिर अँगारे पर किसी,
यूँ पडूँगी या कमल के फूल में।"
- ii) "चाहत के बावजूद वह हासिल नहीं, न हो
उसका खयाल, उसकी तमन्ना न छोड़िए।
पहचान है जो फूल की अपनी महक से है
काँटो पे फूल बन के महकना न छोड़िए।"

iii) “जिस तरह धूप, हवाएँ, जलधाराएँ, गंध, ऊष्माएँ
किसी भी आकार प्रकार रेशम धागे में
नहीं बँधती
बस उसी तरह
जीवन की करूणा, आत्मीयता
और मनुष्यता।”

क) निम्नलिखित में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के एक-एक वाक्य में उत्तर लिखिए। [5]

- i) व्यापारी वर्ग की उपासना देवी कौन है?
- ii) सुभान खाँ कहाँ जाना चाहते हैं?
- iii) गाडी में कितने यात्री थे?
- iv) खेती करने की सच्ची शिक्षा लेखक को कहाँ से मिली?
- v) एक बूँद कहाँ जाकर मोती बनी?
- vi) कवि मिश्रजी मृत्यु के क्षणों में किसे भाटना चाहते हैं?
- vii) ‘एक बार फिर आओं’ कविता के कवि का नाम क्या है?
- viii) कवि श्रीवास्तवजी के अनुसार संसार में सबसे आसान क्या है?

प्रश्न 5) अ) निम्नलिखित में से किन्हीं पाँच शब्दों के हिंदी पारिभाषिक शब्द लिखिए। [5]

- i) Advance
- ii) Bond
- iii) Demand
- iv) Export
- v) Lien
- vi) Penalty
- vii) Tender
- viii) Verification

- ब) निम्नलिखित में से किसी एक विज्ञापन का आकर्षक नमूना तैयार कीजिए। [5]
- i) बाजार में आए नए ठंडे पेय का विज्ञापन।
- ii) बाजार में आयी नई बाईक का विज्ञापन।

- क) निम्नलिखित परिच्छेद का एक-तिहाई सारांश लिखिए। [4]

काम की बातों से काम का पता चलता है, आदमी का नहीं आदमी का पता तो बेकाम की बातों से चलता है। आदमी की असली और छिपी मनोवृत्तियाँ तो तभी खुलती है। बात तो बात निरर्थक शब्द भी बेकार नहीं होते वैयाकरण केवल सार्थक शब्दों के बच्चे खिलाते रहे, लेकिन क्या आदमी निरर्थक शब्दों का प्रयोग छोड़ सकता है। सुनते हैं, शब्द और अर्थ विवाहित ही पैदा हुए हैं और आजीवन दो रहते हुए भी एक रहने का व्रत लेते हैं।

- ड) निम्नलिखित में से किसी एक पत्र का प्रारूप तैयार कीजिए। [5]

- i) राजू / रजनी प्रसाद, अहमदनगर से रिलायन्स गैस इंडस्ट्रीज मुंबई के नाम डिस्ट्रिब्यूटर्स बनने हेतु पत्र लिखता / लिखती है।
- ii) सूरज / सरिता देशपांडे शिवाजीनगर, पुणे से प्रबंधक महाराष्ट्र बैंक, शिवाजीनगर पुणे के नाम घर खरीदने हेतु ऋण की माँग करते / करती है।

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P402

[Total No. of Pages : 2

[5358]Ext.-121
F.Y.B.Com.
GUJARATI
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

પ્રશ્ન:- ૧ નીચેના માંથી કોઈ પણ એક વિષય પર નિબંધ લખો.

[20]

- ૧ શિક્ષણ અને સમાજ
- ૨ પ્રદુષણ એક સાર્વત્રિક સમસ્યા
- ૩ માતૃપ્રેમ
- ૪ પરિશ્રમ એજ પારસમણિ

પ્રશ્ન:- ૨ કોઈ પણ એક પ્રશ્ન નો સવિસ્તાર ઉત્તર લખો.

[20]

- ૧ ટૂંકીવાર્તા ના સ્વરૂપોની વિગતવાર માહિતી આપો.
- ૨ કેશવરામ નું પાત્રાલેખન કરો.

પ્રશ્ન:- ૩ કોઈ પણ એક પ્રશ્ન નો સવિસ્તાર ઉત્તર લખો.

[20]

- ૧ સુન્દરમ સાચે જ સૌંદર્ય ના કવિ છે. ચર્ચા કરો.
- ૨ વિરાટ ની પગલી કાવ્ય માં કોના વિરાટ દર્શન થયેલા છે? સમજાવો.

P.T.O.

પ્રશ્ન ૪ (અ) ટૂંકનોંધ લખો. (કોઈ પણ એક)

[10]

૧ કાગટોડા વાર્તા નું શીર્ષક સ્પષ્ટ કરો.

૨ અંતરાય વાર્તા ની સમીક્ષા કરો.

(બ) ટૂંકનોંધ લખો.(કોઈ પણ એક)

[10]

૧. સ્મિત નો જાય કાવ્યમાં જોવા મળતી આશા સમજાવો

૨ સુન્દરમ ની કવિતાઓ માં આધ્યાત્મિકતા

પ્રશ્ન ૫ (અ) પૂર્વાપર સંબંધ લખો. (એક ગદ્ય એક પદ્ય)

[10]

૧ . પહેલા ઘોડા ને માર્યો પછી ચેલા ને માર્યો એમ હરિલક્ષ્મી ને પરણવા મને નહીં મારવી પડે ને?

૨ ક્ષત્રો થા તો કુતરા નું સુખ અને દુઃખ બંને મળે

૩ તવ જાતે મુખ પૂર્ણ ચંદ્ર છે.

૪ સુહાગ તારો મૃદુ સૌમ્ય નીતરે.

પ્રશ્ન ૫ (બ) પત્રલેખન

[10]

તમે પ્રવાસ માં છો. તમારા પ્રવાસ ના અનુભવો વિશે પિતા ને પત્ર લખો.

અથવા

અહેવાલ લેખન

તમારી કોલેજમાં ઉજવાયેલા વર્ષિકોત્સવ પ્રસંગનું વર્ણન કરતો અહેવાલ આશરે એકસો શબ્દો માં લખો.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P1715

[Total No. of Pages : 2

[5358]-Ext.-122

F.Y. B.Com.

SINDHI DEVNAGIRI

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :- All questions are compulsory.

सुवाल 1) हेठियनि सुवालनि मां कंहिं बि डहनि सुवालनि जा जवाबु लिखों:-

[20]

- i) निशा जी जिंदगी कीअं हलंदी हुई?
- ii) दिप्तीअ प्रितीअ खे आशावादी थियण लाए छो चयो?
- iii) इश्वरी जोतवाणीअ जी रिक्शा छो बिहजी वेई हुई?
- iv) गोवर्धन शर्मा दुबई में छा कंदो हो?
- v) मारूई केरू हुई?
- vi) आरती बसस्टाप ते छा कंदी हुई?
- vii) शेवकराम ऐं भिरचूमल केर हुआ?
- viii) बोध प्रकाश खे कैद में गणा साल कैद रहणो हो?
- ix) उमरकोट जो राजा केर हो?
- x) पारी केरू हुई?
- xi) मिड-डे अखबार में कहड़ी खबर छपयल हुई?
- xii) लेखीका जो कहिड़ो नेम हो “कुदरत” जो नेम पाठ में?

P.T.O.

सुवाल 2) हेठियन मां किनी वि बिनि सुवालनि जा जवाबु लिखो :- [25]

- i) “गुप्त गंगा ज्ञान जी” ने शाइर बेवस जिंदगीअ बाबति छा सम्झायो आहे?
- ii) “हीअ ऐं हूअ दुनिया” में दिलगीर कहिड़ो सुंदर चित्र चिटियो आहे?
- iii) “हुजे इन्साफ” बैत में डॉ. दयाल ‘आशा’ कहिड़नि किस्मनि जे बेइन्साफियुनि जो चित्र चिटियो आहे?
- iv) ‘रविंद्रनाथ टैगोर’ “मुक्ती किथे पाईदे?” कविता में ईश्वर खे किथे गोल्हण जी सलाह डिनी आहे?

सुवाल 3) हेठियानि मां कंहिं बि बिनि सुवालनि जा जवाबु लिखो : [35]

- i) ‘संत्याणी’ पाठ मां पारी जे किरदार ते रोशनी विझो?
- ii) ‘शेवकराम हिकु समाज सेवक’ ते किरदार निगारी कयो?
- iii) मारुईअ जे बारे में थोड़े मे बुधायो?’

सुवाल 4) हेठियानि मां कंहिं बि हिकु विषय ते मज्मून लिखो : [20]

- i) “इंटरनेट दौर”!
- ii) असांजो प्रधान मंत्री
- iii) मुहिंजो मजेदार सपनो!

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P403

[Total No. of Pages : 2

[5358]Ext.-123
F.Y. B. Com.
(For External)
URDU GENERAL PAPER
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) Attempt all questions.
- 2) Figures to the left indicate full marks.

A. Bang-e-Dara Part - I B. Mazammen-e-Mujtaba Hussain

- (20) سوال نمبر ۱: اقبال کی حب الوطنی شاعری کی صفات تحریر کیجئے۔
یا
بانگ درا کی شارانہ خوبیاں بیان کیجئے۔
- (20) سوال نمبر ۲: مجتبیٰ حسین کی طنز و مزاح نثر کا جائزہ پیش کیجئے۔
یا
اردو ادب میں مجتبیٰ حسین کا مقام بلند ہے واضح کیجئے۔
سوال نمبر ۳: مجتبیٰ حسین کے اسلوب اور محاسن کا جائزہ لیجئے۔
- (20) سوال نمبر ۴ (الف): کسی ایک نظم کا خلاصہ لکھئے۔
یا
مجتبیٰ حسین کی حیات اور کارناموں پر روشنی ڈالئے۔
۱۔ ہمالہ ۲۔ ترانہ ہندی ۳۔ صدائے درد
- (10) سوال نمبر ۴ (ب): کسی ایک عنوان پر اظہار خیال پیش کیجئے۔
۱۔ داڑھ کا درد ۲۔ صاحب باتھ روم میں ہیں ۳۔ یونیسکو کی چھتری
- (10) سوال نمبر ۵ (الف): بینک آف مہاراشٹر، ممبئی میں فیجر کی اسامی کے لئے درخواست دیجئے۔

P.T.O.

سوال نمبر ۵ (ب): مندرجہ ذیل اشعار کی تشریح بحوالہ متن کیجئے۔ (کوئی پانچ)

(10)

- ۱۔ پھولوں کو آئے جس دم شبنم وضو کرانے
رونا میرا وضو ہو، نالہ مری دعا ہو
- ۲۔ نظر تھی صورت سلمان ادا شناس تیری
شراب دید سے بڑھتی تھی اور پیاس تیری
- ۳۔ علم تجھ سے تو معرفت مجھ سے
تو خدا جو، خدا نما ہوں میں
- ۴۔ حاضر ہوں مدد کو جان و دل سے
کیڑا ہوں اگرچہ میں ذرا سا
- ۵۔ کام دنیا میں رہبری ہے مرا
مثل خضر نجستہ پا ہوں میں
- ۶۔ کچھ بات ہے کہ ہستی ٹپتی نہیں ہماری
صدیوں رہا ہے دشمن دور زماں ہمارا
- ۷۔ آزاد مجھ کو کر دے او قید کرنے والے
میں بے زباں ہوں، قیدی تو چھوڑ کے دعا لے

[5358]Ext.-124
F.Y. B. Com.
PERSIAN GENERAL - I (For External)
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) All the questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1. Define and illustrate any ten of the following. 20

- (1) تجنیس ناقص (2) تجنیس تام (3) تجنیس زائد (4) تلمیح
- (5) استعاره (6) مبالغه (7) لفظ لئیر (8) تشبیه (9) تحن لعلیل
- (10) تضاد (11) صفت تلب (12) تجنیس منزیل

Q2. (A) Define any two of the following. 10

- (1) قصیده (2) مرثیہ (3) مثنوی (4) غزل

(B) Reproduce in your own words any two of the following. 10

- (1) شادمانی شاعر (2) شہادت (3) سگب نزار (4) طلبیادار

Q3: write any two of the following. 20

- (1) style of Ghalib.
- (2) write a note on poetic Art of Iqbal.
- (3) Account the popularity of Hafiz.
- (4) comment on the style of Amir Mirza.

Q4: Explain any five couplets of the following in English, Urdu, Marathi or Persian. 10

- (۱) پر بارشود لاکہ جہاں جائے خواب نیست
 ایمن دریں خرابہ لستین خواب نیست
 (۲) اسپ تازی شدره مجروح بزیر پالان
 طوق زریں ہمہ در گردن خرمی بینم
 (۳) سیدہ پیر خرابا تم کہ لطف دالم است
 ورنہ لطف شیخ وزاں گاہ نیست و گاہ نیست
 (۴) سبج رحمی نہ برادر بہ برادر دارد
 سبج شفقت نہ پدرا را بہ پسر رحمی بینم
 (۵) یارب این آسیای دولابی
 چید بر خون عاشقان گردد
 (۶) بیا کہ قاعدہ آسماں بگیرد اینم
 قفنا ز گردش رطل گران بگیرد اینم
 (۷) مہ ز شرم جبال تو بہر ماہ
 در حجاب عدم نہاں گردد

Q5: Translate any three of the following 20 passages into English, Urdu or Marathi.

- (۱) روز سوم بازار لنگ نزد بہرام رفت و گفت. امروز نیز بہاں من باش بہرام پذیرفت و در خانہ ماند. لنگ بہ بازار رفت و شک را نزد پیر مردی گرہ گمان گذاشت و گوشت و نانی خریدہ و شادمان برگشت و در فراہم آوردن غذا از بہرام باری خواست. بہرام گفت راستانہ و آتش بناہ، باز غذا خوردند و بہ یاد شہنشاہ جام مے برگرفتند۔
- (۲) مردی ہم روزہ از کوہ سنگ میکند۔ کاری دشوار داشت۔ رنج فراوان میدرد و نزد تا چیز میگرفت۔ از آن شغل جان نفرسا خرسد یک روز آہی کشید و گفت، بہر ردگار، چید می شد۔ اگر مرا نیز لوانگری ساختی تا میوالتسم در تخت روان زیبا، زیر پردہ ہای حریر سرخ بفتیم " فرستہ ای از آسماں خود آمد و گفت آرزوی تو مستجاب شد، سنگ تراش لوانگر گشت و در تخت روان زیبا زیر پردہ ہای حریر سرخ نشست۔
- (۳) حکیمہ در آن کشتی بود ملک را گفت اگر فرمان دہی من او را بطریقہ خاوش شد گفت غایت لطف و کرم باشد۔ بفرمود تا غلام را بدریا انداختند۔ چند لوبت غوطہ خورد از آن پس موشی گرفتند و پیش کشتی آوردند۔ و بدو دست در سکان کشتی آویختند۔ چون بر آمد بگوشہ نشست و قرار یافت۔

(A) مردمی بهم روز از کوه سنگ مسکند، کاری دشوار داشت. رنج فراوان
 میبرد و نزد تا همین مسکرفت. از آن شغل جان نبرد سا فرسند یک روز
 آبی کشید و گفت، پروردگار، چه می شد. اگر مرا نیز لوانگری ساختی
 تا میتوانستم در تحت روان زیبا، زیر پرده های حریر سرخ بلشنم
 " فرشته ای از آسمان فرود آمد و گفت آرزوی لوانگری شد " شکر آتش
 لوانگری گشت و در تحت روان زیبا زیر پرده های سرخ نشست.

(B) Translate the following Unseen English passage
 into Persian, Urdu or Marathi. 10

A student without aim and ideal is a lover
 without gold. A traveller who does not know
 his destination is like a bird without wings.
 A devotee without knowledge is like a
 house without doors.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P405

[Total No. of Pages : 4

[5358]Ext.-126
F.Y. B.Com.
For External
GERMAN (Basic)
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

Note : All questions are compulsory. Use of dictionary is not allowed.

Frage I. Übersetzen Sie!

[15]

(A) Übersetzen Sie ins Englische!

(10)

Das ist Stefan. Er ist ein 15 jähriger Junge, geht in die Schule in Klasse 9, findet seine Schule sehr gut. Er macht gern Musik und lernt seit vier Jahren Gitarre. Später will er an der Uni Wien Musik studieren und Musiker werden. Vielleicht macht er nächstes Jahr einen Violinkurs an der Schule.

Am Wochenende hat Stefan Zeit. Er macht seine Hausaufgaben. Er hat immer sehr viele Hausaufgaben in der Schule, besonders bei Mathe. Aber er macht alle Hausaufgaben, denn die Mathelehrerin ist seine Lieblingslehrerin. Er findet Hausaufgaben wichtig und interessant.

(B) Übersetzen Sie ins Deutsche! (Nur 5)

(05)

1. I don't have a computer.
2. Are you from England?
3. The tourists are happy.
4. The apartment has four rooms.
5. Anja is my friend.
6. What is the time, Mr Lechner?

Frage II.

[20]

(A) Beantworten Sie die folgenden Fragen! (Nur 5)

(10)

1. Was machen Sie in Ihrer Freizeit?
2. Was sagt man am Morgen?
3. Wie alt sind Sie?
4. Was essen Sie zum Frühstück?
5. Wohnen Ihre Großeltern bei Ihnen?
6. Wie heißt die Hauptstadt Indiens?
7. Warum lernen Sie Deutsch?
8. Wie lange dauert Ihr Deutschunterricht?

P.T.O.

(B) Schreiben Sie! (05)

Schreiben Sie eine Grußkarte an Ihre Freundin zu ihrer Hochzeit.

(C) Schreiben Sie einen Dialog! (05)

Sie möchten am Wochenende mit Ihrem Freund ins Museum gehen. Rufen Sie ihn an.

ODER

Sie sind neu in Pune. Reservieren Sie ein Hotelzimmer.

Frage III. Grammatik [35]

(A) Ergänzen Sie die richtigen Personalpronomen! (05)

1. Peter hat eine Katze. Er liebt _____ .
2. Ich brauche Freiheit. Ich finde _____ sehr wichtig.
3. Monika wohnt noch mit den Eltern. _____ sind wirklich nett.
4. Der Tourist hat eine Kamera. Er findet _____ sehr wichtig.
5. Mein Großvater wohnt in Hamburg. Ich besuche _____ morgen.

(B) Ergänzen Sie die richtigen Possessivpronomen! (05)

1. „Hallo Max und Lena! _____ Wohnung ist wirklich schön.“
2. „Hast du einen Hund? Ich will _____ Hund sehen.“
3. Klaus hat viel Geld. _____ Haus ist groß und teuer.
4. Guten Morgen Kinder, wo sind _____ Chemiehefte?
5. Wir haben heute frei. _____ Lehrerin ist krank.

(C) Ergänzen Sie die richtigen bestimmten/unbestimmten Artikel! (05)

1. Jochen hat _____ Krokodil.
2. Karin ist Fotografin. Sie braucht _____ Fotoapparat.
3. Ist das _____ Videorekorder? Ja.
4. Jan wohnt in Hamburg. _____ Stadt findet er sehr schön.
5. Peter sucht _____ Wohnung.

(D) Schreiben Sie das richtige Modalverb! (05)

1. Morgen ist die Party. Leider _____ ich nicht zur Party. Ich habe einen Test.
2. _____ Sie auch am Wochenende arbeiten, Herr Schotte? -Leider ja.
3. Krankenwagen und Polizeiautos _____ auch bei Rot fahren.
4. Du _____ viel Obst und Gemüse essen.
5. Jan ist erst vier Jahre alt, aber er _____ schon fünf Sprachen gut sprechen.

(E) Formulieren Sie die Sätze ins Imperativ um! (05)

1. Fährst du bitte langsam?
2. Morgen nehmen Sie den Zug.
3. Räumst du heute dein Zimmer auf?
4. Ihr schlaft früh.
5. Frau Müller, sprechen Sie bitte laut?

(F) Bilden Sie das Perfekt! (05)

1. Am Montag geht sie nicht zur Universität.
2. Alle sehen zusammen fern.
3. Um Mitternacht kommen wir nach Hause zurück.
4. Ich fotografiere gern.
5. Wann fliegst du nach Italien ab?

(G) Bilden Sie Fragen! (05)

1. Ja, ich komme aus Belgien.
2. Ram lädt viele Gäste ein.
3. Mumbai ist eine grosse Stadt.
4. Abends geht Naomi spazieren.
5. Diese Kamera möchte ich kaufen.

Frage IV. Wortschatz [20]

(A) Was passt nicht? (05)

1. Brief – Telefon – Telegramm – Postkarte
2. Stewardess-Flugzeug-Auto-Flughafen
3. Norden-Süden-Osten-Wiesen
4. Deutsch, Spanisch, Italien, Türkisch
5. Singen, malen, CD player, Musik

(B) Schreiben Sie das richtige Wort! (05)

1. Man bekommt Medikamente in der _____.
2. Bern ist die _____ von der Schweiz.
3. Du verstehst ein Wort nicht, dann brauchst du ein _____.
4. Eva und Mona essen Brot _____ Käse.
5. Sie kommt aus Italien. Ihre Muttersprache ist _____.

(C) Welche Wörter passen zu dem Thema? Schreiben Sie mindestens 5 Wörter pro Thema! (10)

1. Deutschunterricht
2. Arbeit
3. Getränke
4. Hobby

Frage V. Lesen Sie den Text und beantworten Sie die folgenden Fragen!

[10]

Jens Krüger ist 16 Jahre alt und geht in die 11.Klasse des Gymnasiums.Sein Klassenlehrer Herr Stoiber plant mit der Klasse eine Studienfahrt nach Berlin.Herr Stoiber möchte die Unterbringung in einer Jugendherberge reservieren,wo die Schüler und schülerin auch Frühstück und Abendessen bekommen.Das ist arm einfachsten und auch nicht so teuer.Sie wollten mit dem Zug nach Berlin fahren. Sie wollen an einem Montagmorgen losfahren und eine Woche bleiben, also am Sonntag wieder zurückkommen.Der Donnerstag ist frei,damit es nicht so hektisch wird.Das Programm sieht wie folgend aus :

- Am Dienstag wollen sie auf den Kurfürstendamm und in die Gedächtniskirche.
- Am Mittwoch besichtigen sie die Mauer und das Bradenburger Tor.Sie hören dann einen Vortrag über die Geschichte Berlins.
- Am Freitag wollen sie die Museuminsel besuchen auf der ,“Unter den Linden“spazieren gehen und zum Alexanderplatz fahren.

Am Samstag wollen sie zum Wannsee und nach Charlottenburg fahren.

(A) Beantworten Sie die folgenden Fragen! **(03)**

1. Welche Orte besuchen die Schüler in Berlin ?
2. Wo wohnen die Schüler ? Warum ?
3. Was machen die Schüler am Donnerstag ?

(B) Richtig oder Falsch? **(04)**

1. In einer Jugendherberg wohnt man billig.
2. Die Studienfahrt dauert eine Woche.
3. Alle Schüler fahren mit ihren Eltern.

(C) Suchen Sie! **(03)**

1. Zwei trennbare verben
2. Zwei Adjektive
3. Am Mittwoch besichtigen sie die Mauer.
(Subjekt und Akkusativergänzung)

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P406

[Total No. of Pages : 3

[5358]Ext.-127

F.Y. B.Com. (For External)

SANSKRIT

अमरभारती

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions :- 1) All questions are compulsory.

सूचना:-

सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) Figures to the right indicate full marks.

उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शावितात.

Q1) Translate into English or Marathi any two from Section 'A' & any two from Section 'B'. [20]

पुढील परिच्छेदांपैकी 'अ' विभागातील कोणत्याही दोहोंचे व 'ब' विभागातील कोणत्याही दोहोंचे इंग्रजीत किंवा मराठीत भाषांतर करा.

SECTION - A

विभाग - अ

- i) राष्ट्रियभावना संवर्धनस्य विविधान्यङ्गानि प्रत्यङ्गानि। देशभाषाविवृद्धिः इतिहाससंशोधनं, सज्जनोपासनां, ऐतिहासिक वीरपुरुषपराक्रम वर्णनम् काव्यगानेन भावनोद्दीपनं, यात्रोत्सव सभासंमेलनादीनामभिवृद्धिरिति तेषामङ्गप्रत्यङ्गानां स्वरूपम् एतेसामेव मध्ये श्री गणपत्युत्सवस्य श्री छत्रपत्युत्सवस्य च गणना।
- ii) वैज्ञानिकदृष्टिकोनस्य मानववादस्य जिज्ञासाभावस्य सुधारणाभावस्य च विकासः सार्वजनिकसम्पत्तेः सुरक्षणं हिंसायाः प्रत्याख्यानं च। यथा राष्ट्र निरन्तर प्रयत्नस्य उपलब्धेश्च उच्चतरं स्तरं स्पृशेत् तथा व्यक्तिगतेषु सामूहिकेषु च कार्यकरणक्षेत्रेषु उत्कर्षाधिगमं प्रति सदा प्रयतनं च, भारतस्य सर्वेषा नागरिकाणां कर्तव्ये भवेत्।
- iii) अस्ति कश्चिन्महीपतेः कस्मिंश्चित् स्थाने मनोरंम शयनस्थानम्। तत्र शुक्लतमपट्यु गल मध्य संस्थिता मन्दविसर्पिणी नाम यूका प्रतिवसति स्म। सा च तस्य महीपतेः रक्तमास्वादयन्ती सुखेन कालं नयमाना तिष्ठति। अन्येद्युश्च तत्र शयने क्वचिद् भ्राम्यन्न्निमुखो नाम मत्कुणः समायातः।

P.T.O.

SECTION - B

विभाग - ब

- i) का ते कान्ता कस्ते पुत्रः संसारोड्यम् अतीव विचित्र।
कस्य त्वं कः कुत आयातसीत्वं चिन्तय यदिदं भ्रातः।
मा कुरु धनजनयौवनगर्व हरति निमेषात्कालं सर्वम्।
मायामयमिदमखिलं हित्वा ब्रह्मपदं त्वं प्रविश विदित्वा।
- ii) वासः काश्चनपञ्चरे नृपकराम्भोजैस्तनुमार्जनं
भक्ष्यं स्वादुरसालदाडिमफलं पेयं सुधाभं पयः।
पाठः संसदि रामनाम सततं धीरस्य कीरस्य मे
हा हा हन्त तथाऽपि जन्मविटपिक्रोड मनो धावति॥
- iii) धर्मेषु सर्वेषु समत्वबुद्धिं त्वं सर्वदा धारय धर्मनिष्ठः।
मानव्यमाङ्गाल्यपरा उदारा धर्मा हि सर्वे भगवत्प्रणीताः।

Q2) Explain with reference to context any two from section - A and any two from section - B. [20]

‘अ’ विभागातील कोणत्याही दोहोंचे व ‘ब’ विभागातील कोणत्याही दोहोंचे ससंदर्भ स्पष्टीकरण करा.

SECTION - A

विभाग - अ

- i) गाणनिक्थान्याषाढीमागच्छोयुः।
- ii) अथवा भवितव्यानां द्वाराणि भवन्ति सर्वत्र।
- iii) तन्मात्रं च स्मृतं सारं यदर्थं यतते जनः।

SECTION - B

विभाग - ब

- i) विद्वद्भिः का सदा वन्द्या अत्रैवोक्तं न बुध्यते।
- ii) तमेव हि त्वं ब्रज तत्र नूनं द्वारं चतुर्धा पुरुषार्थसिद्धेः।
- iii) वस्त्रं चतुर्गुणं प्रोक्तं रसश्चागुणस्तथा।

Q3) Write the moral of 'मन्दविसर्पिणि यूका' कथा.

[20]

मन्दविसर्पिणियूकाकथेचे तात्पर्य लिहा.

OR/ किंवा

Write the essence of 'दारिद्र्यमोचनकथा'

दारिद्र्यमोचनकथेचे तात्पर्य लिहा.

Q4) Write the summary of the lesson 'जिजाकृतहितप्रबोधः'

[20]

'जिजाकृतहितप्रबोधः' या पाठाचा सारांश लिहा.

OR / किंवा

Explain the Philosophy in the lesson 'मोहमुद्गरः'

'मोहमुद्गरः' या पाठातील तत्त्वज्ञान स्पष्ट करा.

Q5) Write short notes (any two) :

[20]

टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

- i) पञ्चतन्त्रम्
- ii) मूलकर्तव्यानि
- iii) बहिरालापः
- iv) प्रहेलिका

[5358]Ext.-128

F. Y. B.Com. (For External)

ARABIC (Gen. - I)

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Translate into English or Urdu or Marathi any two of the following passages :

[20]

(الف) « كَانَ وَوَدَّ يَرَى عَلَى غَنَمًا - فَيَخْرُجُ بِهَا كُلَّ يَوْمٍ إِلَى مَرَايَ قَرِيبٍ مِنْ بَلَدِهِ لِيَتَأَلَّ مِنَ الْعُشْبِ الْأَخْضَرِ - وَذَاتَ يَوْمٍ أَرَادَ أَنْ يَسْخَرَ مِنْ أَهْلِ الْبَلَدِ، فَصَاحَ بِأَعْلَى صَوْتِهِ، «الذِّئْبُ الذِّئْبُ» - فَخَرَجَ الرَّجَالُ لِحَصِيصِهِمْ لِيَجِدُوهُ - وَاللَّهُمَّ لَمْ يَجِدُوا شَيْئًا فَعَادُوا مِنْ حَيْثُ اتُّوا - وَالْوَلَدُ يَضْحَكُ مِنْهُمْ - وَفِي الْيَوْمِ التَّالِيِ أُنِى ذَنْبٌ حَقِيقَةٌ - فَخَافَ الْوَلَدُ وَزَعَقَ مَرَّةً أُخْرَى «الذِّئْبُ الذِّئْبُ» فَظَنَّ النَّاسُ أَنَّ الْوَلَدَ عَادَ لِيَسْخَرَ مِنْهُمْ »

(ب) « مَسْرُوعٌ عَلَى شَيْطَانٍ بِهِ حَذِيقَةٌ مُهْمَلَةٌ فِيهَا شَجَرَةٌ وَرَدَّ نَاشِقَةً - فَأَخَذَ عَلَى يَسْتَقِيهَا كُلَّ يَوْمٍ - حَتَّى إِخْضَرَ قَشْرُهَا،

وَنَبَتَ فِيهَا وَرَقٌ صَغِيرٌ أَخْضَرٌ فَفَرِحَ عَلَيَّ
 كَثِيرًا بِحَيَاتِهَا، وَوَضَعَهَا فِي الشَّمْسِ وَلَجَدَ
 ذَلِكَ طَلَعَتَ فِيهَا وَرَدَّةٌ حَمْرَاءُ، وَرَفَعَهَا
 النَّبِيُّ إِلَى أَخْضَرٍ - وَلَجَدَ يَوْمَ لَفَّتِ الْوَرْدَةُ
 وَطَلَعَ جَنبًا وَرَدَّ غَيْرَهَا صَغِيرًا - فَأَخَذَهَا عَلَيَّ
 لِيَنْظُرَهَا أَبُوهُ، فَأَعْجَبْتُهُ وَقَالَ يَا عَلِيُّ هَذِهِ
 الشَّجَرَةُ لَا بُدَّ أَنْ تَكْبُرَ وَيَطْلُعَ فِيهَا وَرَدٌ كَثِيرٌ

(ج) - «إِشْتَرَى لِي أَبِي سَاعَةً مِنْ يَوْمَيْنِ،
 فَأَخَذْتُهَا فِي يَدِي، وَوَضَعْتُهَا عَلَى أُذُنِي
 وَسَمِعْتُ صَوْتَهَا وَهِيَ تَدُقُّ «طَق - طَق»
 ثُمَّ وَضَعْتُهَا فِي جَيْبِي خَوْفًا عَلَيْهَا - وَقَدْ فَتَحَهَا
 أَبِي أَمَا مَيَّ مِنْ كُلِّ جِهَةٍ لِأَرَاهَا - وَمَا كُنْتُ
 رَأَيْتُهُ دَاخِلَهَا مِنْ قَبْلُ - وَهِيَ مَوْضُوعَةٌ فِي
 ظَرْفٍ مِنَ الْفِضَّةِ أَبْيَضٍ - وَعَلَى وَجْهِهَا غَطَاءٌ
 مِنَ النَّرْجَاجِ، لِيُظَهَرَ تَحْتَهُ الْمِيَاءُ، مُقْسَمًا
 إِلَى اثْنَتَيْ عَشْرَةَ سَاعَةً وَسِتِّينَ دَقِيقَةً
 وَفِيهِ عَصْرٌ بَانَ يَدُورَانِ وَاحِدٌ كَبِيرٌ لِلدَّقَائِقِ»

- ① الْحَبْسُ لَيْسَ مَذْهَبِي —
وَلَيْسَ فِيهِ طَرَجِي —
- ② قَلَسْتُ أَرْضِي قَفْصًا —
وَإِنْ يَكُنْ مِنْ ذَهَبِ —
- ③ غَابَاتِ رَبِّي غَابَتِي —
وَالْعَيْشُ فِيهَا مَطْلَبِي —
- ④ قَدْ طَابَ فِيهَا مَطْعَمِي —
وَرَأَقَ فِيهَا مَشْرَبِي —
- ⑤ أَذْهَبُ فِيهَا اسْتَقِي —
مِنْ مَاءٍ نَبِيحٍ أَعَذَبِ —
- ⑥ أَصْدَحُ فِيهَا مُطْلَمَتَا —
فَالْحَبْسُ لَيْسَ مَذْهَبِي —
- ⑦ عِنْدَ الصُّبْحِ الْحَمْدُ لَكَ —
عِنْدَ الْمَسَاءِ الشُّكْرُ لَكَ —
- ⑧ لَجْدَ الطَّعَامِ حَمْدٌ لَكَ —
لَجْدَ الشَّرَابِ شُكْرٌ لَكَ —

Q3) A) Translate into English any five of the following sentences : [15]

- ① مَكْتَبُكَ لِعَيْدٍ مِنْ بَيْتِكَ —
② ذَالِكَ الْكُرْسِيُّ مَرِيحٌ —
③ تِلْكَ السَّيَّارَةُ جَمِيلَةٌ —
④ هَذِهِ الْخَافَةُ قَادِمَةٌ مِنَ الطَّيِّبَةِ —
⑤ التَّلْمِيذُ ذَاهِبٌ إِلَى الْمَدْرَسَةِ —
⑥ هِيَ مَسْخُوكَةٌ فِي مَلْتَبَهَا —
⑦ حَدِيقَةُ الْجَامِعَةِ كَبِيرَةٌ —

B) Translate into Arabic any five of the following sentences : [15]

- i) The colour of his car is beautiful.
- ii) There is a news paper on the table.
- iii) In the fridge there is an apple.
- iv) On the window there is a curtain.
- v) He is going to the house of his friend.
- vi) My father is working in his house.
- vii) The Television of zaid is in his room.
- viii) I went to the house of my teacher.

Q4) Explain with examples any two of the following topics : [15]

- ① حُرُوفُ الْهَجَاءِ — ② الصَّمَاةُ —
③ الْمَرْكَبُ الثَّوَالِيفِيُّ — ④ الْأَعْرَابُ —

Q5) A) Summarise any one of the following lessons :

[5]

① الْأَسَدُ وَالْفَأْسُ - ② كَلْبِي -

B) Write in Arabic any one of the following :

[5]

① الشُّهُورُ الْهَجْرِيَّةُ - ② أَيَّامُ الْأَسْبُوعِ -

C) Write a letter in Arabic to the bank or company / manager.

[5]

اكتب لي الرِّسالةَ في الحرِّ بيته
إلى مديري البنك أو مديري الشركة -

